

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Wrocław, dnia 18 września 2025 r.

Poz. 3851

UCHWAŁA NR XVIII/105/25 RADY GMINY RADWANICE

z dnia 8 września 2025 r.

w sprawie przyjęcia Programu Usług Społecznych na terenie Gminy Radwanice

Na podstawie art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1818), art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) Rada Gminy Radwanice uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Program Usług Społecznych na lata 2025-2027 realizowany w ramach projektu „Tworzenie i rozwój CUS w Radwanicach” o numerze FEWP.08-07-IP.02-008/24-00, współfinansowanego w ramach programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 Priorytet 7 Działanie 7.7 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych zawarty w Planie wdrażania Centrum Usług Społecznych w Gminie Radwanice, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Radwanice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

Przewodnicząca Rady Gminy:
Ewa Flak

Fundusze Europejskie
dla Dolnego Śląska

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

**DOLNY
ŚLĄSK**

Załącznik do uchwały nr XVIII/105/25
Rady Gminy Radwanice
z dnia 8 września 2025 r.

**LOKALNE
BADANIA
SPOŁECZNE**

WSPIERAMY LOKALNĄ POLSKĘ!

Plan wdrażania Centrum Usług Społecznych w Gminie Radwanice

Lokalne Badania Społeczne dla Centrum Usług
Społecznych Roszarnia w Radwanicach

Spis treści:

1. Definicje pojęć.....	4
2. Wprowadzenie	6
3. Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej	7
4. Program Usług Społecznych w Gminie Radwanice na lata 2025-2027	23
4.1. Nazwa, okres realizacji i cele Programu	23
4.2. Usługi społeczne realizowane w ramach Programu	25
4.3. Koordynacja i integracja usług społecznych	28
4.4. Warunki i tryb kwalifikacji os. zainteresowanych skorzystaniem z usług społecznych ..	31
4.5. Ulgi i opłaty za korzystanie z usług społecznych	32
4.6. Dane os. niezbędne do kwalifikacji osób zainteresowanych skorzystaniem z usług ..	37
4.7. Organizacja Programu Usług Społecznych	38
4.8. Sposób monitorowania i oceny Programu.....	39
4.9. Budżet Programu i źródła jego finansowania.....	43
5. Plan Organizowania Społeczności Lokalnej.....	45
5.1. Cele Organizowania Społeczności Lokalnej w ramach aktywności CUS.....	45
5.2. Główne kierunki planowania OSL i ich źródła	46
5.3. Narzędzia główne i wspierające oraz główni aktorzy OSL	52
6. Realizowanie i monitorowanie usług społecznych	55
6.1. Strukturyzacja Indywidualnych Planów Usług Społecznych	55
6.2. Pozyskiwanie i zarządzanie informacjami	59
6.3. Monitorowanie usług świadczonych w ramach CUS	59
6.4. Podział zadań między CUS a partnerami	60

7. Organizacja CUS.....	63
7.1. Sposób zarządzania CUS	63
7.2. Plan podnoszenia kwalifikacji przez zespół CUS.....	65
7.3. Informacja i promocja CUS.....	67
7.4. Plan finansowy	68

1. Definicje pojęć

- Centrum, CUS – kiedy mowa jest o Centrum lub CUS, oznacza to Centrum Usług Społecznych Roszarnia w Radwanicach.
- Ekonomia społeczna – działalność podmiotów ekonomii społecznej na rzecz społeczności lokalnej w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej, tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz świadczenia usług społecznych, realizowana w formie działalności gospodarczej, działalności pożytku publicznego i innej działalności o charakterze odpłatnym (na podstawie art. 2. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej).
- GOPS - kiedy mowa jest o GOPS, oznacza to Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radwanicach
- IPUS – Indywidualny Plan Usług Społecznych.
- JST – jednostka samorządu terytorialnego.
- KIPUS – Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych.
- Mieszkaniec – osoba zamieszkująca w Radwanicach.
- Opiekun faktyczny - opiekun osoby niesamodzielnej lub osoby z niepełnosprawnością sprawujący okresową lub stałą opiekę nad osobą niesamodzielną lub z niepełnosprawnością.
- Osoba korzystająca z usług społecznych – osoba spełniająca kryteria i warunki kwalifikowania, określone w Programie Usług Społecznych i której przyznano prawo do skorzystania z ww. usług.
- Osoba niesamodzielna – osoba, u której stwierdzono konieczność okresowej lub stałej opieki lub/i pomocy innych osób w zakresie odżywiania, przemieszczania się, pielęgnacji ciała, higieny osobistej i otoczenia oraz prowadzenia gospodarstwa domowego z powodu naruszenia sprawności organizmu.
- Osoba z niepełnosprawnością – osoba legitymująca się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o lekkim, umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o:

- ✓ całkowitej niezdolności do pracy, ustalonym na podstawie art. 12 ust. 2. oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalonym na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co jest traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
 - ✓ niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalonym na podstawie art. 13 ust. 5 ww. ustawy, co jest traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
 - ✓ całkowitej niezdolności do pracy, ustalonym na podstawie art. 12 ust. 2 ww. ustawy, co jest traktowane na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.
- OSL – Organizowanie Społeczności Lokalnej.
 - OUS – Organizator Usług Społecznych.
 - Podmioty ekonomii społecznej (PES)¹:
 - ✓ spółdzielnia socjalna,
 - ✓ warsztat terapii zajęciowej (WTZ) i zakład aktywności zawodowej (ZAZ),
 - ✓ centrum integracji społecznej (CIS) i klub integracji społecznej (KIS),
 - ✓ spółdzielnia pracy, w tym spółdzielnia inwalidów i spółdzielnia niewidomych oraz spółdzielnia produkcji rolnej,
 - ✓ organizacja pozarządowa, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych (w tym: fundacje i stowarzyszenia),

¹ Na podstawie art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej

- ✓ podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, 2 lub 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (w tym: spółdzielnie socjalne, spółki z o.o. i spółki akcyjne non profit).
- PS – przedsiębiorstwo społeczne.
- ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy.
- Usługi społeczne – usługi w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.
- Wnioskodawca – osoba składająca wniosek o zakwalifikowanie do korzystania z usług społecznych (np. osoba, która będzie korzystała z usług, przedstawiciel ustawowy, opiekun faktyczny).
- Zakres interwencji EFS+ – zakres działań obejmujący obszary wymienione w regulaminach konkursów obejmujących m.in. usługi z zakresu: wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, wsparcia osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i osób w kryzysie bezdomności, opieki nad dziećmi do lat 3, aktywizacji zawodowej, mieszkalnictwa społecznego, treningowego i wspomaganego, reintegracji społeczno-zawodowej, usług zdrowotnych, opiekuńczych, a także wsparcia opiekunów faktycznych. Finansowane mogą być również inne usługi wynikające z przeprowadzonej diagnozy i mieszczące się w katalogu usług społecznych zgodnie z definicją usług społecznych zawartą w ustawie z 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.
- Zakres usług – działania wynikające z zakresu określonego w art. 2.1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

2. Wprowadzenie

Centrum Usług Społecznych Roszarnia w Radwanicach to nowa placówka, łącząca dotychczasowe zadania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz nowe, polegające na świadczeniu usług społecznych dostępnych dla ogółu mieszkańców. Ważnym elementem

misji tej instytucji będzie również pobudzanie oddolnej aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców.

Plan Wdrażania CUS zawiera najważniejsze elementy opracowanego modelu CUS, które podlegać będą testowaniu, monitorowaniu i ewaluacji. Dokument porządkuje założenia i rozwiązania, zastosowane we wspomnianym modelu. Zawiera propozycję narzędzi, ułatwiających pracę zespołu tj. listę usług społecznych, tworzenie indywidualnych planów usług społecznych oraz zasady ich monitorowania. Testowanie pozwoli na ocenę ich jakości i efektywności oraz umożliwi wprowadzenie niezbędnych korekt.

Przekształcenie GOPS w CUS jest przedsięwzięciem unikatowym. W ramach tego procesu podjęto próbę wypracowania i wdrożenia usystematyzowanego, zintegrowanego i partycypacyjnego podejścia do świadczenia usług społecznych. Poprawa poziomu świadczonych usług to również znaczący wzrost uczestnictwa mieszkańców w decydowaniu o kierunkach rozwoju lokalnego oraz ożywienie i upowszechnianie procesów rozwojowych.

Przyjęty model zakłada, że CUS stanie się miejscem pierwszego kontaktu, będąc jednocześnie punktem koordynacyjnym dla osób potrzebujących wsparcia. Zintegrowanie usług społecznych w jednej instytucji ułatwi ich dystrybucję, co oznacza również łatwiejszy dostęp do usług - osoby i rodziny uzyskają dostęp do szerokiej gamy usług bez konieczności oczekiwania na podjęcie działań przez kilka instytucji.

3. Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej

Plan wdrażania CUS został przygotowany m.in. w oparciu o przeprowadzoną przez firmę Lokalne Badania Społeczne „Diagnozę potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w Gminie Radwanice”. W ramach diagnozy zrealizowany został cykl badawczy z zastosowaniem różnych, wzajemnie powiązanych metod i technik badawczych (ilościowych i jakościowych). Głównym celem badania było rozpoznanie potrzeb mieszkańców Gminy Radwanice i zbadanie lokalnego potencjału usługowego, w tym m.in:

- rodzajów usług, na które jest zapotrzebowanie,
- skali zapotrzebowania na poszczególne usługi społeczne,

- stanu zasobów w zakresie świadczenia usług społecznych m.in. przez lokalne organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej i podmioty zatrudnienia socjalnego,
- dodatkowym celem była edukacja kadry GOPS/CUS.

Metody i etapy badawcze:

- Analiza danych zastanych (desk research),
- Badanie ilościowe: miks metodologiczny CAWI + PAPI, 119,
- Badanie jakościowe: Indywidualne Wywiady Pogłębione (IDI), N=10,
- Badanie jakościowe: Badanie jakościowe: Zogniskowane Wywiady Grupowe – 2 spotkania z kluczowymi interesariuszami procesu tworzenia CUS:
 - ✓ organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej (potencjalni realizatorzy usług społecznych),
 - ✓ instytucje lokalne, w tym przedstawiciele GOPS,
- Badanie jakościowe: warsztaty Service Design z odbiorcami usług społecznych:
 - ✓ osoby starsze,
 - ✓ osoby z niepełnosprawnościami,
 - ✓ przedstawiciele rodzin z dziećmi (tylko osoby dorosłe),
 - ✓ osoby uzależnione,
 - ✓ młodzież.

Tabela 1. Zrealizowane metody i etapy badawcze

Lp.	Etap badawczy
1	Analiza danych zastanych, w szczególności danych statystycznych, dokumentów strategicznych i programowych, raportów z badań, ekspertyz
2	Badanie ilościowe z mieszkańcami, CAWI, PAPI, N=119

3	Badanie jakościowe: Indywidualne Wywiady Pogłębione z lokalnymi ekspertami, N=10
4	Badanie jakościowe: Zogniskowane Wywiady Grupowe – 2 spotkania z kluczowymi interesariuszami procesu tworzenia CUS: ✓ organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej (potencjalni realizatorzy usług społecznych) ✓ instytucje lokalne, w tym przedstawiciele GOPS
5	Badanie jakościowe: warsztaty Service Design z odbiorcami usług społecznych: ✓ osoby starsze, ✓ osoby z niepełnosprawnościami, ✓ przedstawiciele rodzin z dziećmi (tylko osoby dorosłe), ✓ osoby uzależnione ✓ młodzież
6	opracowanie raportu i rekomendacji

Kluczowe ustalenia płynące z diagnozy:

Gmina Radwanice jest gminą wiejską położoną w północnej części województwa dolnośląskiego, w powiecie polkowickim, w odległości ok. 125 km od stolicy regionu - Wrocławia. Powierzchnia Gminy wynosi 84,24 km², co stanowi 32 proc. powierzchni powiatu.

Ilustracja 2. Położenie Gminy Radwanice na tle powiatu polkowickiego²Tabela 3. Stan ludności gminy na tle wybranych JST, powiatu, województwa i kraju³

Jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	38 382 576	38 088 564	37 907 704	37 766 327	37 636 508
DOLNOŚLĄSKIE	2 900 163	2 908 378	2 897 737	2 888 033	2 879 271
Powiat polkowicki	63 065	61 610	61 309	61 308	61 189
Radwanice	4 808	4 853	4 905	5 029	5 088
Niechlów	4 840	4 632	4 614	4 554	4 513
Rudna	7 806	7 471	7 437	7 489	7 429
Grębocice	5 402	5 280	5 263	5 293	5 294

Struktura ludności Gminy Radwanice charakteryzuje się równym udziałem kobiet i mężczyzn⁴. Wyraźnie widać, że liczba mieszkańców Gminy systematycznie się zwiększa. Powyższe zjawisko jest odwrotne względem trendów zaobserwowanych w jednostkach samorządu terytorialnego ujętych w powyższym zestawieniu, w których liczba ludności maleje lub utrzymuje się na tym samym poziomie w perspektywie ostatnich czterech lat, a także powiatu polkowickiego, województwa dolnośląskiego i całego kraju.

² Źródło: „Strategia Rozwoju Gminy Radwanice na lata 2024-2030, Radwanice, 2024, str. 6

³ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

⁴ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 4. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem na tle wybranych JST, powiatu, województwa i kraju⁵

Jednostka terytorialna	w wieku przedprodukcyjnym					w wieku produkcyjnym					w wieku poprodukcyjnym				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	18,1	18,4	18,4	18,4	18,2	60,0	59,4	59,1	58,7	58,4	21,9	22,2	22,5	22,9	23,3
DOLNOŚLĄSKIE	17,1	17,2	17,3	17,4	17,2	59,8	59,6	59,2	58,8	58,5	23,1	23,2	23,5	23,9	24,3
Powiat polkowicki	19,2	19,8	19,9	19,8	19,7	62,0	60,5	60,1	59,7	59,3	18,8	19,7	20,0	20,4	21,0
Radwanice	21,0	21,8	22,0	22,1	22,5	61,6	59,7	58,8	58,6	57,8	17,4	18,5	19,1	19,3	19,7
Niechlów	18,0	17,9	17,8	17,9	17,6	62,8	60,9	60,2	59,9	59,6	19,2	21,3	22,0	22,2	22,8
Rudna	19,9	20,5	20,6	20,7	20,2	62,5	60,7	60,1	59,6	59,5	17,6	18,8	19,3	19,6	20,3
Grębocice	20,2	20,6	20,5	20,3	20,0	61,9	61,1	60,8	60,8	60,7	17,9	18,4	18,7	18,9	19,4

Oprócz liczebności populacji najbardziej istotnym zjawiskiem demograficznym jest zmiana struktury ludności ze względu na wiek. Według danych na koniec 2023 roku 22,5 proc. mieszkańców Gminy Radwanice stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym (jest to relatywnie wysoki udział na tle wszystkich gmin wiejskich ujętych w zestawieniu, jak i w porównaniu do danych powiatowych, regionalnych i ogólnokrajowych), 57,8 proc. – osoby w wieku produkcyjnym (co jest wynikiem najniższym spośród wszystkich jednostek terytorialnych zawartych w powyższej tabeli), natomiast 19,7 proc. – osoby w wieku poprodukcyjnym (stanowiący niższy udział od danych dla kraju, województwa dolnośląskiego, powiatu polkowickiego oraz gmin: Niechlów i Rudna, zaś nieco wyższy niż w gminie Grębocice). W perspektywie ostatnich 3 lat (2021-2023) widoczny jest utrzymujący się wzrost poziomu populacji w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym oraz spadek udziału osób w wieku produkcyjnym. Trend ten wskazuje na stopniowe „starzenie się” populacji (zwiększania się liczby seniorów) Gminy Radwanice. Również na poziomie ogólnopolskim, powiatowym i regionalnym można mówić o trwałej tendencji „starzenia się” społeczeństwa, która – według wszelkich dostępnych prognoz – ma charakter trwały i będzie kontynuowana w przyszłości.

W kontekście sytuacji społecznej Gminy Radwanice warto wspomnieć o następujących kwestiach:

⁵ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

- W roku 2024 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radwanicach udzielił pomocy i wsparcia 71 osobom, co stanowi 0,9 proc. mieszkańców Gminy. Od 2018 roku liczba osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Radwanice systematycznie malała, np. w roku 2018 było ich 138, a w roku 2023 - 80. W 2024 roku 56 rodzin skorzystało z pomocy społecznej (98 osób w rodzinach), a liczba ta sukcesywnie malała z roku na rok.
- W 2024 roku 16 osób skorzystało ze świadczeń niepieniężnych (liczba ww. świadczeń wyniosła 1 905), a 55 osób – ze świadczeń pieniężnych (396 świadczeń). Kwota świadczeń pieniężnych w roku 2024 wyniosła 196 356,30zł⁶.
- W 2024 r. do najważniejszych powodów korzystania z pomocy społecznej należały: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Na kolejnych miejscach w hierarchii przyczyn korzystania z pomocy społecznej znalazły się: alkoholizm, bezdomność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, narkomania oraz potrzeba ochrony macierzyństwa.
- Zasięg korzystania z pomocy społecznej, a więc udział beneficjentów pomocy społecznej w populacji jest niższy od danych ogólnokrajowych, regionalnych i powiatowych. Zestawiając dane za lata 2019-2023, można dostrzec wyraźny trend spadkowy, który jest widoczny w niemal wszystkich porównywanych jednostkach terytorialnych.
- W roku 2023 w Gminie Radwanice dostępnych było 319 mieszkań na 1000 mieszkańców, a więc zdecydowanie mniej niż w całej Polsce, województwie dolnośląskim, powiecie polkowickim, a także na tle wszystkich gmin wiejskich ujętych w poniższym zestawieniu. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w Gminie jest nieco wyższa w porównaniu do danych powiatowych, regionalnych i ogólnopolskich. Przeciętna liczba osób na jedną izbę jest zbliżona do danych dla porównywanych gmin, powiatu, regionu i kraju.

⁶ „Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok”, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radwanicach, Radwanice, 2024, str. 11-35

- Dostęp do usług z obszaru ochrony zdrowia w Gminie Radwanice (mierzony liczbą przychodni w przeliczeniu na populację) jest niski, zwłaszcza na tle średniej dla kraju i regionu, a także powiatu.
- Mieszkańcy Gminy Radwanice mają relatywnie niski dostęp do placówek aptecznych na tle kraju, regionu oraz powiatu polkowickiego.
- Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w Gminie Radwanice jest relatywnie niska na tle wskaźników zanotowanych dla kraju, województwa oraz powiatu. Analogiczną sytuację odnotowano również w odniesieniu do liczby osób prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na populację.
- Stopa bezrobocia dla powiatu polkowickiego jest niższa niż na poziomie ogólnopolskim i regionalnym oraz – w szczególności - na tle powiatu górowskiego. Nieco niższy i jednocześnie najniższy wynik odnotowano w powiecie lubińskim. Analizując powyższe dane warto zwrócić uwagę na dynamikę zmian porównywanych wskaźników. Po roku 2019 obserwujemy pogorszenie sytuacji na rynku pracy w ujęciu krajowym, regionalnym i lokalnym. Powyższa tendencja związana jest z kryzysem wywołanym pandemią COVID-19. Ponowny trend spadkowy stopy bezrobocia rejestrowanego obserwujemy od roku 2021.
- Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców Gminy Radwanice wynosi 59. Jest to wynik wyższy od wartości dla kraju, województwa, powiatu oraz gmin: Rudna i Grębocice, zaś zbliżony do danych dla gminy Niechlów.
- Według danych Państwowej Komisji Wyborczej mieszkańcy Gminy Radwanice charakteryzują się przeciętną aktywnością wyborczą. Przede wszystkim zwraca uwagę relatywnie niska frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 roku na tle danych powiatowych oraz wszystkich gmin ujętych w powyższym zestawieniu. W wyborach do władz lokalnych w 2024 roku odnotowano znaczny wzrost frekwencji w Gminie Radwanice – była ona wyższa od niemal wszystkich jednostek terytorialnych uwzględnionych w analizie (z wyjątkiem gminy Rudna). W przypadku uczestnictwa w wyborach parlamentarnych w 2019 mieszkańcy Gminy Radwanice charakteryzowali się niższą frekwencją w porównaniu z wynikami dla kraju i regionu, zbliżoną do danych zanotowanych dla powiatu polkowickiego i gminy Rudna, zaś

wyższą od gmin: Niechlów i Grębocice. Z kolei udział w wyborach do Sejmu w 2023 roku był wyższy na tle parametrów zaobserwowanych w analizowanych gminach oraz w powiecie, zbliżony do danych regionalnych i nieco niższy od wartości dla kraju. Jednocześnie warto zwrócić uwagę, że zarówno na poziomie lokalnym, jak i regionalnym czy ogólnopolskim frekwencja w kolejnych wyborach parlamentarnych (2019 i 2023 r.) zdecydowanie wzrosła. W kontekście wyborów prezydenckich aktywność wyborcza mieszkańców Gminy Radwanice była zbliżona do danych ogólnokrajowych i jednocześnie wyższa od wyników zanotowanych w województwie dolnośląskim, powiecie polkowickim oraz w gminach wiejskich zamieszczonych w tabeli.

- W roku szkolnym 2023/2024 wyniki egzaminów końcowych uczniów szkół podstawowych na terenie Gminy Radwanice z języka polskiego oraz języka angielskiego były przeciętne - nieco wyższe od danych dla powiatu polkowickiego i gminy Grębocice, a jednocześnie niższe od gminy Rudna oraz województwa dolnośląskiego. Relatywnie wysokie były wyniki egzaminu z matematyki, które były wyższe od średniej dla regionu, powiatu oraz większości gmin wiejskich ujętych w zestawieniu (z wyjątkiem gminy Rudna). Warto zauważyć, że spośród porównywanych jednostek terytorialnych najwyższe rezultaty egzaminów ósmoklasisty odnotowano w gminie Rudna (dotyczy to wszystkich trzech przedmiotów: języka polskiego, matematyki oraz języka angielskiego).
- Mieszkańcy Gminy Radwanice mają przeciętny dostęp do usług bibliotecznych – zbliżony do danych ogólnokrajowych oraz regionalnych i jednocześnie niższy od wyników zanotowanych w powiecie i gminach wiejskich ujętych w powyższej tabeli. Według Banku Danych Lokalnych GUS w latach 2019-2022 liczba czytelników bibliotek na 1000 mieszkańców w Gminie Radwanice stale malała, co z pewnością miało związek z ograniczeniami wprowadzonymi w związku z pandemią COVID-19 – w 2019 roku wskaźnik wynosił 138 czytelników, a w 2022 roku analogiczny wskaźnik wynosił 58 osób. Natomiast w 2023 roku odnotowywano niewielki wzrost liczby osób korzystających z ww. usług - 69 czytelników. Jednocześnie liczba czytelników w Gminie Radwanice w przeliczeniu na populację jest niższa od wartości

dla kraju, regionu, powiatu oraz niemal wszystkich gmin ujętych w analizie (z wyjątkiem gminy Rudna). Nieliczna grupy czytelników przekłada się na małą liczbę wypożyczeń - mieszkańcy Gminy Radwanice średnio wypożyczają mniej książek na tle mieszkańców gmin ujętych w zestawieniu (zwłaszcza w porównaniu z gminą Grębocice), a także w odniesieniu do danych dla powiatu, regionu i kraju, co może wynikać z relatywnie niskiego dostępu do księgozbiorów w przeliczeniu na liczbę ludności⁷.

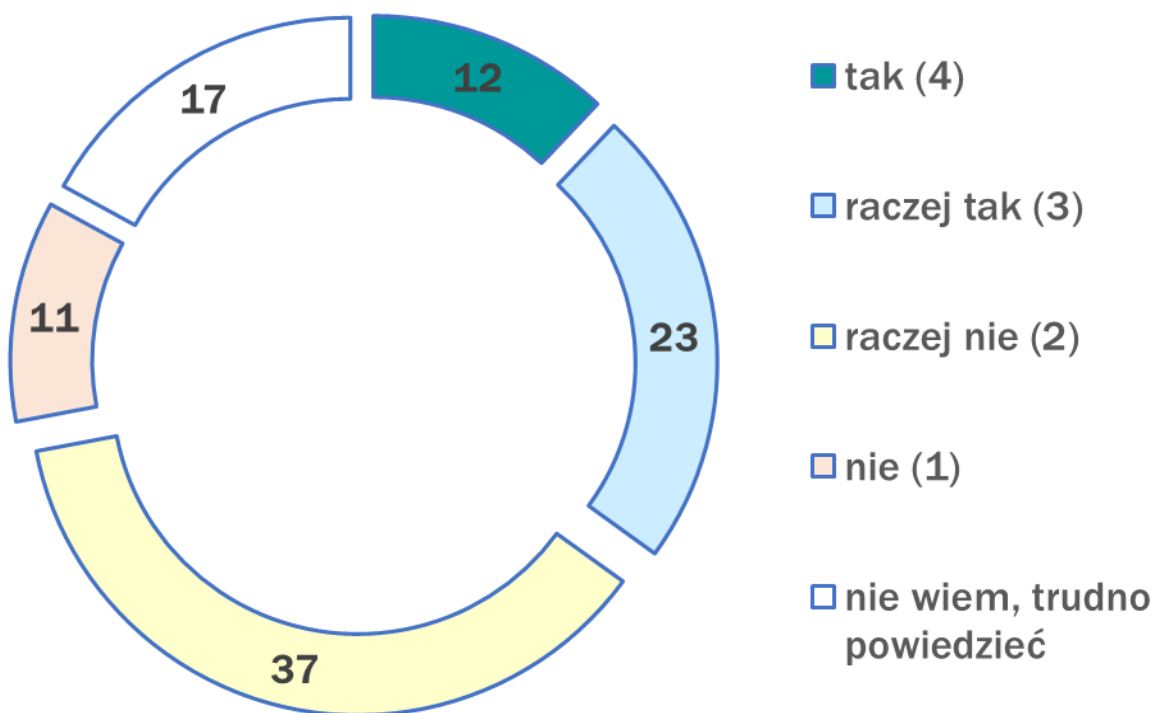
- Liczba uczestników imprez masowych w Gminie Radwanice jest zdecydowania wyższe od wartości analogicznych wskaźników dla kraju, regionu, powiatu, a w szczególności – gminy Niechlów. Wśród analizowanych jednostek administracyjnych wyższe wskaźniki niż w Gminie Radwanice odnotowano w gminach: Rudna oraz Grębocice. Relatywnie wysokie wyniki zanotowano w przypadku liczby obiektów kulturalnych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Wartość tego wskaźnika dla Gminy Radwanice była wyższa od danych dla kraju, regionu, powiatu oraz niemal wszystkich analizowanych gmin (z wyjątkiem gminy Niechlów). Co za tym idzie, w Gminie Radwanice oraz gminie Niechlów najmniejsza liczba osób przypada na placówkę kulturalną. Powyższe dane mogą świadczyć o relatywnie wysokim dostępie mieszkańców Gminy Radwanice do usług kulturalnych, ale również mogą być rezultatem specyficznych rozwiązań organizacyjnych w sferze kultury, przyjętych na poziomie lokalnym.

W kontekście społecznych aspektów rozwoju Gminy **kluczowe znaczenie mają długoterminowe trendy i perspektywy demograficzne**. Od wielu lat w Gminie Radwanice zwiększa się liczba mieszkańców, co jest związane z napływem nowych mieszkańców, którzy nabywają tutaj nieruchomości i osiedlają się. Drugą ważną obserwacją jest utrzymujący się wzrost poziomu populacji w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym oraz spadek udziału osób w wieku produkcyjnym. **Usługi społeczne w Radwanicach powinny odpowiadać na wyzwania związane z trendami demograficznymi**. Z tego powodu konieczne jest tworzenie kompleksowej oferty usług społecznych dla rodzin z dziećmi, a także

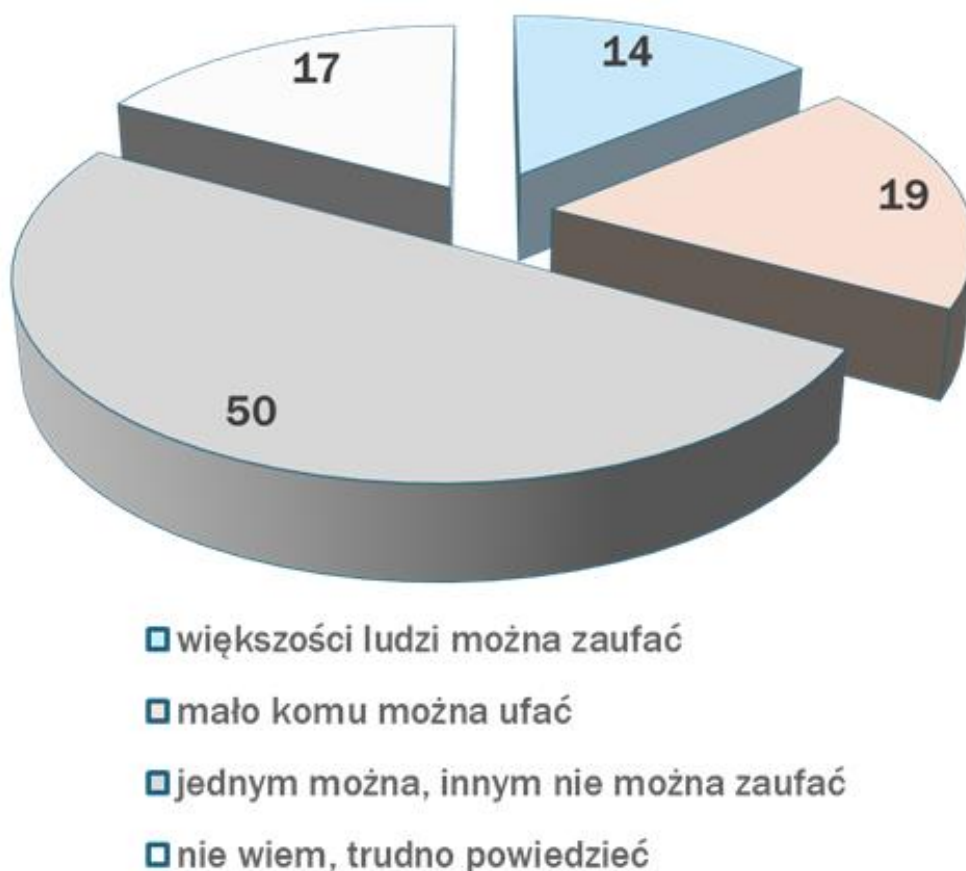
⁷ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

seniorów, osób z niepełnosprawnościami, czy innych osób niesamodzielnych. Jednocześnie pożądanym jest podejmowanie działań na rzecz integracji „starych” i „nowych mieszkańców”, co sprzyjać będzie szeroko rozumianemu rozwojowi społecznemu oraz zapewnieniu wysokiej jakości życia w Gminie.

Wykres 5. Poczucie wpływu na bieg spraw lokalnych w Gminie (dane w %, skala odpowiedzi: 1-4)

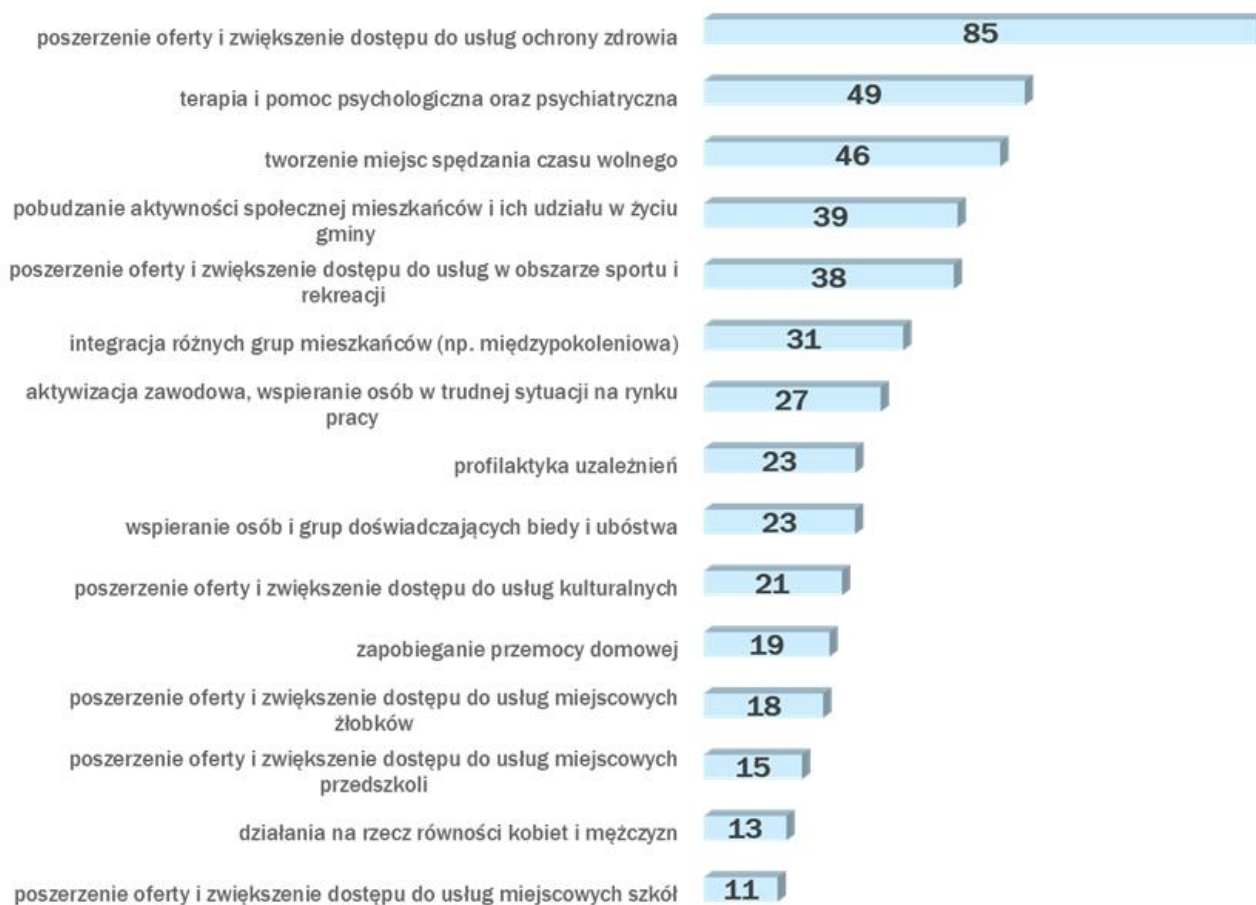
Wykres 6. Zaufanie w relacjach z innymi (dane w %)

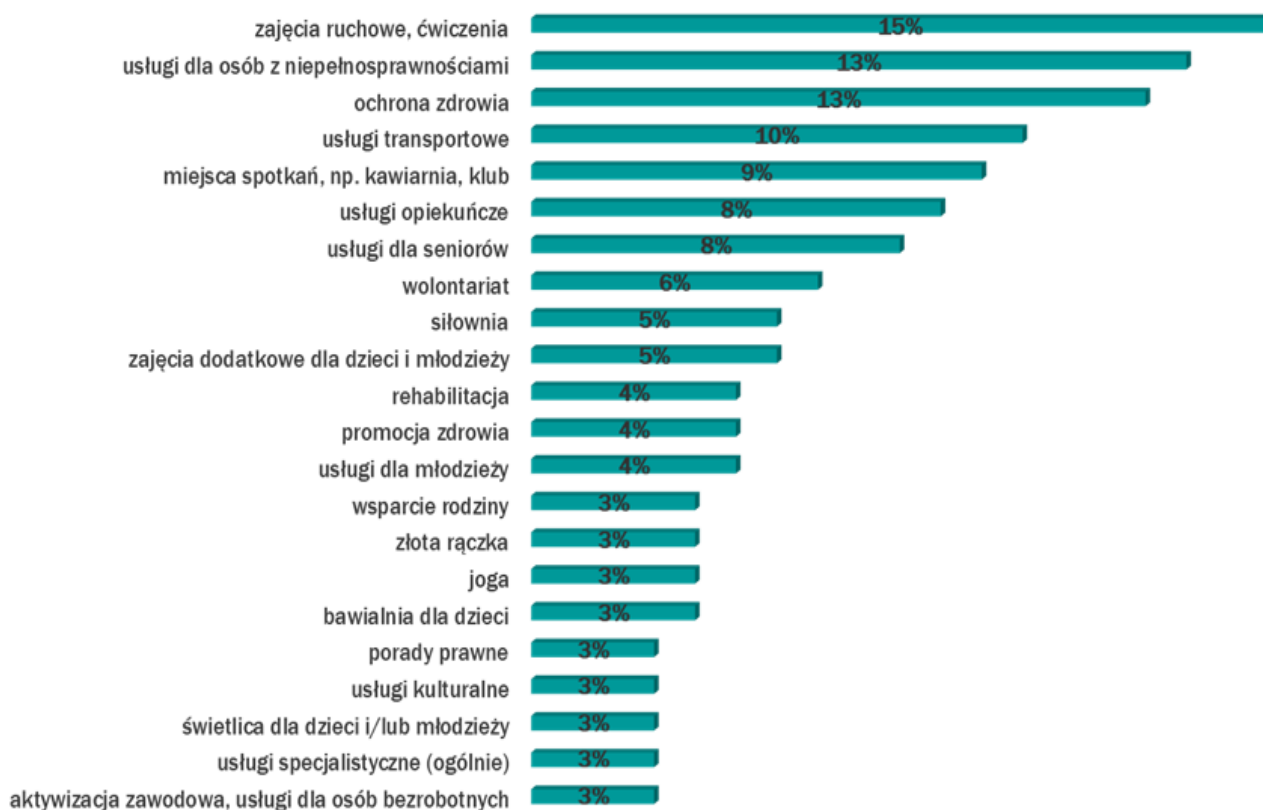

W kontekście planowanych działań w ramach Organizowania Społeczności Lokalnej należy zwrócić uwagę na kilka następujących informacji, płynących z badań. 75 proc. badanych jest zadowolonych ze swoich relacji z sąsiadami – jest to rezultat na relatywnie wysokim poziomie, w porównaniu do wyników innych badań (realizowanych w innych gminach o podobnej liczbie mieszkańców). Inne wskaźniki kapitału społecznego i aktywności mieszkańców pozostają na „przeciętnym” poziomie – 77 proc. podejmowało przynajmniej jedną formę aktywności społecznej, a 14 proc. badanych podziela przekonanie, że ogólnie rzecz biorąc „większości ludzi można zaufać”. Relatywnie niski jest natomiast poziom poczucia sprawczości – 35 proc. badanych deklaruje przekonanie o wpływie na bieg spraw lokalnych.

W świetle badań ankietowych 70 proc. badanych uważa, że jakość życia w Gminie jest wysoka, natomiast 6 proc. formułuje ocenę negatywną. Średnia w skali czterostopniowej (1 = „niska jakość życia”, 4 = „wysoka jakość życia”) wynosi 3,01, co jest równoznaczne z oceną umiarkowanie pozytywną w czterostopniowej skali („3”). Wspomniany wynik jest raczej wysoki na tle rezultatów podobnych pomiarów realizowanych w innych gminach o zbliżonych parametrach. O wysokiej jakości życia najczęściej przekonani są mieszkańcy zadowoleni ze swoich relacji z sąsiadami (85 proc.), mieszkańcy deklarujący wysoki poziom poczucia sprawczości (98 proc.), osoby pracujące na etacie (83 proc.), jak również ankietowani posiadający dzieci w wieku lat 6 lub młodsze (90 proc.).

Badani mieszkańcy Gminy Radwanice formułują relatywnie wysokie oceny jakości usług edukacyjnych (przedszkoli i szkół podstawowych), a także usług kulturalnych. Ponadto dość pozytywne opinie formułowano względem działań na rzecz wsparcia rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, oferty dla seniorów, jak również oferty spędzania czasu wolnego. Najwięcej wątpliwości budzi komunikacja zbiorowa i transport publiczny, zarówno wewnątrz Gminy, jak i połączenia komunikacyjne z sąsiednimi ośrodkami. Krytyczne oceny formułowano również względem szeroko rozumianych usług ochrony zdrowia.

Wykres 7. Preferowane działania w sferze społecznej w okresie najbliższego roku (dane w %)

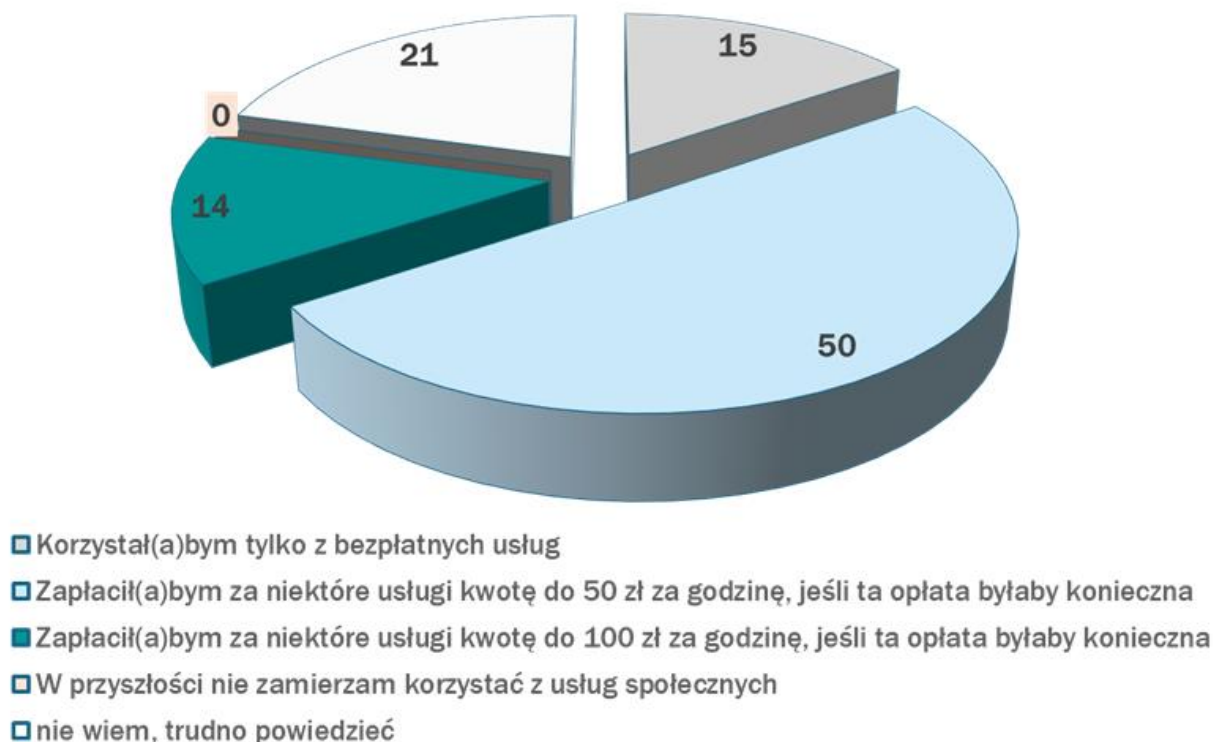
Wykres 8. Brakujące usługi społeczne w Gminie Radwanice – pytanie otwarte (dane w %)

W kontekście budowania lokalnego rynku usług społecznych kluczowe są następujące informacje z badania:

- najbardziej oczekiwane przez mieszkańców działania w sferze społecznej w okresie najbliższego roku to: poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług ochrony zdrowia, wsparcie w kryzysie zdrowia psychicznego, a więc terapii i pomocy psychologicznej oraz psychiatrycznej, zapewnienie miejsc spędzania czasu wolnego,
- respondenci najczęściej korzystali z następujących usług: asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością, psychologa, opieki wytchnieniowej, klubu lub domu seniora, jak również terapeuty uzależnień - wszystkie powyższe usługi uzyskały (w mniejszym lub większym stopniu) pozytywne recenzje,
- w opinii mieszkańców najbardziej potrzebne są następujące usługi społeczne: rehabilitacja dla dzieci i osób starszych, utworzenia żłobka gminnego (np.

z programu Maluch+), klub młodzieżowy - miejsce spotkań dla młodzieży (różne możliwości spędzania czasu, np. gra w bilard lub lotki), zajęcia ruchowe z elementami gimnastyki/tańca/fitness, psychiatrę oraz „Złota rączka” dla osób samotnych (pomoc w drobnych naprawach domowych),

- uczestnicy pomiaru chcieliby osobiście skorzystać przede wszystkim z następujących usług: zajęć ruchowych z elementami gimnastyki/tańca/fitness, miejsca aktywności lokalnej (otwartego dla społeczności lokalnej miejsce spotkań sąsiedzkich), jak również z usługi rehabilitacji dla dzieci i osób starszych,
- jako najbardziej deficytowe obszary usług społecznych badani mieszkańcy wskazują (udzielając odpowiedzi na pytanie otwarte): możliwości uprawiania sportu i rekreacji przez różne grupy mieszkańców (np. ćwiczeń, zajęć ruchowych), usługi dla osób z niepełnosprawnościami oraz ochrony zdrowia, transport zbiorowy i komunikację (dotyczy to przemieszczania się w obrębie Gminy, np. możliwości dojazdu do Radwanic z mniejszych miejscowości, jak również połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami, np. Głogowem czy Polkowicami), a także tworzenie miejsc spotkań dla (różnych grup) mieszkańców Gminy, np. kawiarni czy klubów,
- zdaniem uczestników pomiaru usługi społeczne w Radwanicach powinny być kierowane przede wszystkim do i dzieci w wieku 7-15 oraz seniorów w wieku 61-80 lat,
- w przypadku grup kategoryalnych badani najczęściej wymieniali osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny, następnie – rodziny z dziećmi w wieku przedszkolnym i szkolnym, jak również seniorów i członków ich rodzin.

Wykres 9. Gotowość do ponoszenia opłat za usługi społeczne (dane w %)

Respondentom zaprezentowano 4 stwierdzenia odnośnie chęci korzystania z odpłatnych lub bezpłatnych usług społecznych, przy założeniu, że opłaty za niektóre usługi byłyby obligatoryjne. Chęć skorzystania z usług społecznych deklaruje 79 proc. ankietowanych. 15 proc. uczestników pomiaru oczekuje dostępu do bezpłatnych usług społecznych (najczęściej osoby, które postrzegają kondycję ekonomiczną swoich gospodarstw domowych jako trudną – 59 proc.) 64 proc. deklaruje chęć skorzystania z odpłatnych usług społecznych, jeśli byłoby to konieczne, przy czym połowa badanych – za niewielką opłatą. Wspomniany wynik zbliżony jest do rezultatów pomiarów przeprowadzonych w innych gminach o zbliżonych parametrach, gdzie odnotowano przyzwolenie na korzystanie z częściowo odpłatnej oferty.

4. Program Usług Społecznych w Gminie Radwanice na lata 2025-2027

4.1. Nazwa, okres realizacji i cele Programu

Nazwa Programu: „Program Usług Społecznych w Gminie Radwanice na lata 2025-2027”

Okres realizacji Programu: Program będzie realizowany w okresie od daty uchwalenia do 31.12.2027 roku.

Cele Programu:

Głównym celem Programu jest „Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców Gminy Radwanice poprzez utworzenie kompleksowego systemu spersonalizowanych usług społecznych”.

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację trzech następujących celów szczegółowych (operacyjnych):

1) Zwiększenie dostępu do usług społecznych dopasowanych do indywidualnych potrzeb mieszkańców:

Działania w tym obszarze posłużą realizacji usług społecznych odpowiadających na profesjonalnie zdiagnozowane potrzeby mieszkańców Gminy. Społeczność lokalna będzie mieć dostęp do możliwie rozbudowanej oferty usług, dopasowanych do indywidualnych potrzeb i oczekiwań obiorców. Istnieje fakultatywna możliwość świadczenia usług w formie sprofilowanych pakietów usług z różnych obszarów, o których mowa w art. 2.1 ustawy o realizowaniu usług społecznych przez CUS.

2) Zbudowanie profesjonalnego systemu koordynacji usług społecznych:

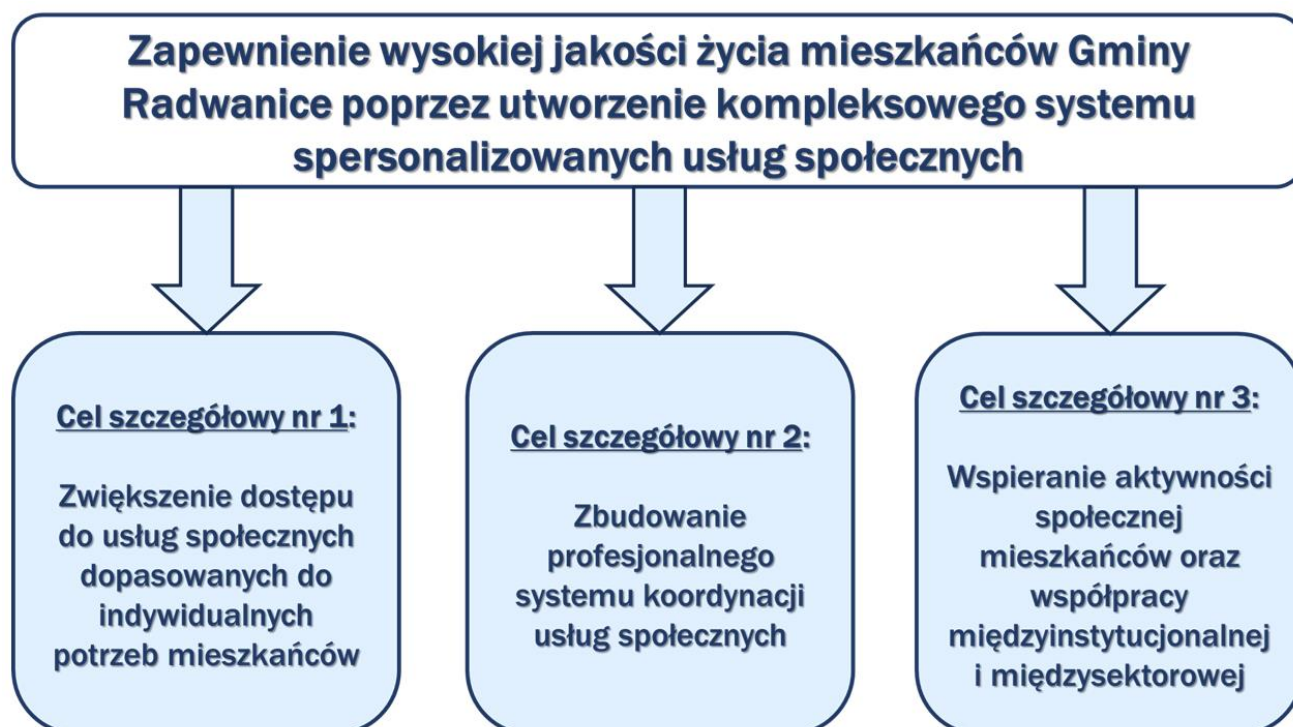
Cel zostanie zrealizowany m.in. poprzez sprawną organizację i koordynację usług społecznych. Usługi te będą świadczone przez profesjonalnie przygotowane osoby i/lub podmioty: osoby zatrudnione w CUS lub innych instytucjach gminnych, ponadto część usług będzie zlecana przez CUS podmiotom zewnętrznym (np. organizacjom pozarządowym czy innym podmiotom ekonomii społecznej). CUS opracuje

obligatoryjne standardy realizacji ww. usług, a ich przestrzeganie przez realizatorów usług będzie weryfikowane na podstawie bieżącego monitoringu.

3) Wspieranie aktywności społecznej mieszkańców oraz współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej:

Efektywna współpraca międzyinstytucjonalna (w tym kooperacji CUS z innymi jednostkami organizacyjnymi Gminy) oraz międzysektorowa (z organizacjami pozarządowymi, jak również pozostałymi podmiotami ekonomii społecznej) będzie filarem systemu usług społecznych. Powyższy cel zostanie osiągnięty m.in. poprzez tworzenie i stopniową profesjonalizację lokalnej sieci usługodawców, w tym zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w realizacji usług społecznych. Istotnym wyzwaniem jest włączanie mieszkańców w proces projektowania i organizacji usług społecznych, tym bardziej, że w większości badanych obszarów aktywność i kapitał społeczny pozostają na przeciętnym poziomie.

Ilustracja 10. Cel główny i cele szczegółowe (operacyjne) „Programu Usług Społecznych w Gminie Radwanice na lata 2025-2027”

Rezultatem realizacji Programu będzie zwiększenie dostępu do zintegrowanych usług społecznych, które odpowiadają na potrzeby społeczności lokalnej w oparciu o zasady kompleksowości, podmiotowości, jakości, powszechności, współpracy, pomocniczości oraz wzmacniania więzi społecznych. Sprawna koordynacja systemu usług społecznych umożliwi bardziej efektywne wykorzystanie lokalnego potencjału oraz skuteczne zaspokojenie potrzeb mieszkańców. Tym samym Program będzie ważnym impulsem rozwojowym oraz przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Radwanice poprzez realizację kompleksowych działań zaspokajających ich oczekiwania i precyzyjnie zidentyfikowane potrzeby.

Program określa rodzaj usług, jakie będą realizowane na rzecz społeczności lokalnej przez Centrum Usług Społecznych Roszarnia w Radwanicach. Tryb, zasady tworzenia i jego uchwalania określa rozdział 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Niniejszy „Program Usług Społecznych w Gminie Radwanice na lata 2025-2027” został przygotowany w oparciu o przeprowadzoną przez firmę Lokalne Badania Społeczne „Diagnozę potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w Gminie Radwanice”, a zatem jest odpowiedzią na konkretne i dookreślone przez mieszkańców potrzeby.

4.2. Usługi społeczne realizowane w ramach Programu

Warto dodać, że proces tworzenia Centrum Usług Społecznych Roszarnia w Radwanicach jest finansowany w ramach unijnego projektu pn. „Tworzenie i rozwój CUS w Radwanicach” o numerze FEWP.07-07-IP.02-008/24-00, współfinansowanego w ramach Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 Priorytet 7 Działanie 7.7 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych. Całkowita wartość projektu wynosi ponad 5 mln zł. Warto jednak podkreślić, że usługi społeczne w Gminie Radwanice będą również finansowane z innych źródeł, o czym szerzej informujemy w dalszej części niniejszego dokumentu.

Co do zasady, ostatecznymi odbiorcami Programu będzie społeczność lokalna, a więc wszyscy mieszkańcy Gminy Radwanice. Niektóre kategorie usług mają jednak charakter specjalistyczny i są adresowane do konkretnych grup odbiorców. Wstępna

prognoza zakłada następujący rozkład ilościowy odbiorców planowanych usług społecznych, które dotychczas nie były świadczone dla mieszkańców Gminy.

Tabela 11. Planowane nowe usługi społeczne w Gminie Radwanice

usługi społeczne	planowana liczba odbiorców		
	2025	2026	2027
Warsztaty dla dzieci i młodzieży w zakresie bezpieczeństwa korzystania z mediów społecznościowych internetu itp.	20	30	30
Zajęcia z jogi	30	30	30
Cyberbezpieczeństwo dla seniorów	30	30	30
Mindfulness. Trening uważności dla seniorów, młodzieży i rodzin z dziećmi	20	25	30
Usługa wsparcia dla osób Głuchych i Słabosłyszących (np. grupy wsparcia, punkt poradnictwa rodzinnego, prawnego i obywatelskiego)	30	40	40
Usługa wspierania rodziny - zajęcia edukacyjno- rozwojowe: bawialnia dla dzieci najmłodszych, lulanki, warsztaty dla mam	20	20	20
Gimnastyka senioralna (geriatryczna)	40	40	40
Usługa wspierania rodziny - poradnictwo rodzinne (mediator, prawnik)	10	15	20
Usługa wspierania rodziny - świetlica środowiskowa	20	20	20
Mobilne usługi pielęgnacyjne, higieniczne	30	30	30
Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego	30	40	40
Usługa opiekuńczo- wspierająca dla osób starszych	40	40	40

Rehabilitacja indywidualna (stacjonarna i mobilna)	40	40	40
Rehabilitacja grupowa (stacjonarna)- poradnictwo dietetyka, grupowe zajęcia taneczno-ruchowe z elementami choreoterapii dla seniorów	25	25	25
Mobilne poradnictwo pielęgniarstwo/instruktaż	15	15	15
Usługa „Złota rączka”	20	20	20
Usługa porządkowa- prace porządkowe, sprzątanie, czyszczenie mieszkań, mycie okien	15	20	20
Reintegracja społeczno-zawodowa: trening umiejętności społecznych, doradztwo zawodowe, trening gospodarowania własnymi środkami, trening umiejętności obsługi komputera	25	25	25
Organizacja wyjść i wyjazdów edukacyjno- integracyjnych: letni wypoczynek, półkolonie, zajęcia dla seniorów nordic walking, wyjścia do teatru, integracja z lokalnymi przedsiębiorcami	40	50	50
Pobudzanie aktywności obywatelskiej- zajęcia ruchowe z elementami gimnastyki/tańca/fitness. Warsztaty artystyczno-wokalno-chóralne, warsztaty graficzno- komputerowe, warsztaty z makramą	30	35	35

Ponadto, na podstawie odrębnych przepisów, Centrum Usług Społecznych Roszarnia w Radwanicach będzie kontynuować świadczenie dotychczasowych usług realizowanych przez GOPS lub inne instytucje gminne na rzecz mieszkańców.

Tabela 12. Planowana kontynuacja usług społecznych w Gminie Radwanice w latach 2025-2027

usługi społeczne	planowana liczba odbiorców		
	2025	2026	2027
Warsztaty podnoszenia kompetencji rodzicielskich (np. szkoła dla rodziców, warsztat rodzeństwo bez rywalizacji, warsztat gospodarowania budżetem domowym)	30	40	50
Grupa wsparcia dla członków rodzin sprawujących opiekę nad osobą z problem zdrowia psychicznego	10	15	15
Poradnictwo specjalistyczne prawne	80	80	80

Poradnictwo specjalistyczne - terapia uzależnień	40	40	40
Usługa wspierania rodziny-profilaktyka uzależnień- grupa wsparcia	20	20	20
Poradnictwo specjalistyczne psychologiczne	50	50	50
Usługa asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością	70	70	70

Nie wliczając wsparcia środowiskowego, niezależnie od źródeł finansowania, planowana liczba osób korzystających z usług społecznych w ramach Programu w latach 2025-2027 wyniesie około 1000 mieszkańców Gminy Radwanice.

4.3. Koordynacja i integracja usług społecznych

Program Usług Społecznych zawiera katalog usług realizowanych przez CUS. W ramach zadań koordynacyjnych CUS będzie informował mieszkańców także o usługach społecznych:

- finansowanych w ramach unijnego projektu pn. „Tworzenie i rozwój CUS w Radwanicach” o numerze FEWP.07-07-IP.02-008/24-00, współfinansowanego w ramach Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 Priorytet 7 Działanie 7.7 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych (o wartości ponad 5 mln zł),
- finansowanych ze środków gminnych, a realizowanych przez CUS,
- finansowanych ze środków gminnych, a realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- współfinansowanych z innych źródeł pozyskanych przez realizujące je organizacje pozarządowe,
- świadczonych przez podmioty/instytucje społeczne - informacja o tych usługach będzie prowadzona na podstawie odrębnych umów o współpracy pomiędzy CUS a podmiotami świadczącymi te usługi,

- świadczonych odpłatnie przez podmioty prywatne - informacja o tych usługach będzie prowadzona na podstawie odrębnych umów o współpracy pomiędzy CUS a podmiotami świadczącymi te usługi.

Planowane usługi mogą być świadczone w różnych formułach organizacyjnych oraz przez różnych wykonawców. Zakłada się m.in. samodzielną realizację niektórych usług przez CUS – dotyczy to usług wspierania rodziny - zajęć edukacyjno-rozwojowych (bawialnie dla dzieci najmłodszych, lulanki, warsztaty dla mam) oraz świetlicy środowiskowej, jak również zajęć z jogi. Ponadto część planowanych zadań będzie zlecana organizacjom pozarządowym, możliwe będzie również zlecanie usług w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych, na podstawie wewnętrznego regulaminu udzielania zamówień o wartości do 130 tys. zł.

Zakłada się, że realizacja Programu przyczyni się do współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej, CUS będzie działał na rzecz wzmocnienia kooperacji różnych instytucji i organizacji działających na rzecz mieszkańców (np. organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej), co będzie sprzyjać zapewnieniu wysokiej jakości życia mieszkańców Gminy. Jak wynika z diagnozy (w części jakościowej), większość respondentów ocenia współpracę międzyinstytucjonalną w Gminie jako poprawną, choć jej potencjał nie jest w pełni wykorzystany. Na podstawie zebranego materiału badawczego można stwierdzić, że współpraca międzyinstytucjonalna w Gminie Radwanice ma solidne podstawy, ale wymaga dalszego wzmacniania i profesjonalizacji. Brakuje strukturalnego wsparcia dla liderów społecznych, co prowadzi do wypalenia tych osób oraz rezygnacji z dalszego działania. Dodatkowo w wielu miejscowościach brakuje organizacji społecznych, co znacznie ogranicza możliwości inicjowania oddolnych działań.

Skuteczny i efektywny system usług społecznych wymaga odpowiedniej infrastruktury, w tym warunków lokalowych. Ważnym wskazaniem jest również **konieczność utworzenia nowej, docelowej siedziby Centrum Usług Społecznych**. W tym kontekście warto szczególnie podkreślić, że takie miejsce będzie ulokowane w dawnej fabryce Inu, której dawny budynek jest aktualnie rewitalizowany i rozbudowywany (Centrum Usług Społecznych Roszarnia). Dodajmy, że nowa siedziba CUS będzie mieć charakter

wielofunkcyjny, co również wpisuje się w oczekiwania mieszkańców zebrane w ramach niniejszego procesu badawczego (m.in. miejsce obsługi mieszkańców i świadczenia usług, miejsce spotkań, kręgielnia, izba pamięci, pokoje hotelowe). Kwestią kluczową, która wymaga pogłębionej refleksji, jest sposób organizacji tego miejsca, które – co do zasady – ma być przestrzenią integracji różnych grup mieszkańców. Tego rodzaju działania muszą zostać zaplanowane w sposób umiemytny, z uwzględnieniem opinii lokalnych ekspertów, a przede wszystkim – potencjalnych użytkowników, a więc osób najbardziej zainteresowanych (np. seniorów, młodzieży, przedstawicieli rodzin...). Proponuje się **organizację możliwie szerokich konsultacji społecznych na temat sposobu zagospodarowania budynku dawnej fabryki Inu** (np. w formie warsztatów, otwartych spotkań konsultacyjnych...). Włączenie mieszkańców w proces planowania rozwoju wspomnianego miejsca na jak najwcześniejszym etapie będzie sprzyjać dopasowaniu konkretnych rozwiązań do udokumentowanych potrzeb społecznych.

Zgodnie z ideą CUS, usługi powinny zostać uspołecznione, a więc obudowane działaniami na rzecz integracji oraz aktywnością mieszkańców. Bardzo istotnym wyzwaniem jest zatem włączanie mieszkańców w proces projektowania i organizacji usług społecznych, tym bardziej, że – jak wynika z diagnozy – istnieją wyraźne rezerwy rozwojowe w obszarze aktywności i kapitału społecznego. Z pewnością można mówić o potencjale społecznego zaangażowania – w Gminie Radwanice funkcjonują organizacje pozarządowe, liderzy lokalni i grupy nieformalne, co stanowi podstawę do planowania działań w obszarze aktywizacji społecznej. Tworzenie profesjonalnego rynku usług i sieci usługodawców nie może pozostawać w sprzeczności z misją i wrażliwością społeczną. W tym kontekście szczególnie istotną rolę pełnić będą Organizatorzy Społeczności Lokalnej, działający na rzecz zmotywowania i włączania (różnych grup) mieszkańców. Konieczne jest prowadzenie systematycznych mikro-diagnoz (szczegółowego rozpoznania sytuacji różnych grup terytorialnych lub kategorialnych na terenie Gminy) i ich praktyczne zastosowanie, tj. prowadzenie działań animacyjnych, dopasowanych do precyzyjnie zidentyfikowanych potrzeb. Pożądane jest również wzmocnienie innych instrumentów „uspołeczniania” usług społecznych, jak np. wolontariatu, działań sąsiedzkich, czy innych rozwiązań o charakterze

wzajemnościowym (w ten sposób mogą być zaspokajane potrzeby różnych grup odbiorców, jak np. seniorzy, czy osoby z niepełnosprawnościami).

Działania OSL w nowo powstającym CUS powinny być realizowane na dwóch poziomach: strategiczno-programowym, jak również w formie bezpośredniej pracy animacyjnej z mieszkańcami (grupami, społecznościami). Działania strategiczno-programowe będą wynikać m.in. z niniejszej diagnozy. Dzięki temu badaniu zostaną rozpoznane i zmapowane różnego typu społeczności: terytorialne (miejscowości, sołectwa) lub kategoryjne, mające wspólne interesy lub tożsamość. Na tej podstawie możliwe będzie podjęcie decyzji o wyborze społeczności, z którymi OSL-owiec będzie pracował w najbliższym czasie, a także do jakich społeczności będą kierowane działania animacyjne. W ramach działań strategiczno-programowych zostanie opracowany Plan OSL, będący częścią Planu Wdrażania CUS. Wspomniany plan powinien zostać przygotowany w oparciu o metodykę pracy środowiskowej, w nawiązaniu do kluczowych polskich (CAL, OSL) i zagranicznych (metoda ABCD) podejść w zakresie rozwijania potencjału społeczności lokalnych. W Planie OSL kluczowe będą następujące elementy: wartości i budowanie więzi, planowanie zmiany społecznej, jak również zasadnicze komponenty merytoryczne (diagnoza, aktywizacja, integracja, edukacja).

4.4. Warunki i tryb kwalifikacji osób zainteresowanych skorzystaniem z usług społecznych

Zgodnie z art. 35 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, kwalifikowanie osób zainteresowanych skorzystaniem z usług społecznych określonych w Programie będzie się odbywało za pośrednictwem CUS, na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego lub opiekuna faktycznego.

Kwalifikowanie osób zainteresowanych skorzystaniem z usług społecznych, określonych w Programie realizowane będzie zgodnie z Rozdziałem 5. „Zasady realizowania programów usług społecznych przez centrum usług społecznych” ww. ustawy. Podstawowym warunkiem kwalifikowania osób chcących skorzystać z usług społecznych, ujętych w Programie będzie miejsce zamieszkania na terenie Gminy Radwanice. Pozostałe warunki oraz tryb kwalifikowania został przedstawiony w tabeli nr 11. Szczegółowe warunki

i tryb kwalifikowania osób do korzystania z usług społecznych zostaną określone w regulaminach. Kwalifikowanie będzie następować z uwzględnieniem ograniczeń i limitów wynikających z budżetu przewidzianego na realizację Programu.

4.5. Ulgi i opłaty za korzystanie z usług społecznych

Ponieważ intencją CUS jest zapewnienie dostępu do usług społecznych dla ogółu mieszkańców Gminy Radwanice, Program przewiduje nieodpłatne korzystanie z usług społecznych.

Tabela 13. Usługi społeczne przyznawane w ramach programu, warunki przyznawania, odpłatność

Lp.	nazwa usługi	grupa odbiorców i zakres usługi w ramach ustawy o realizowaniu usług społecznych przez CUS	wymagane dokumenty	odpłatność za usługę realizowaną z góry	maksymalna liczba godzin usługi na 1 mieszkańca w okresie realizacji „Programu”
PAKIET „RODZINA”					
1	Warsztaty z obszaru podnoszenia kompetencji rodzicielskich oraz prowadzenia gospodarstwa domowego	Rodziny z dziećmi, rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, usługa z zakresu wspierania rodziny	wniosek	bezpłatne	1-razowy udział w cyklu szkoleniowym
2	Warsztaty dla młodzieży z obszaru podnoszenia kompetencji społecznych	Dzieci i młodzież usługa z zakresu wspierania rodziny	wniosek	bezpłatnie	1-razowy udział w cyklu szkoleniowym
3	Warsztaty z zakresu bezpieczeństwa korzystania z mediów społecznościowych itp.	Rodzice, dzieci i młodzież usługa z zakresu wspierania rodziny	wniosek	bezpłatne	1-razowy udział w cyklu szkoleniowym
4	Mindfulness. Trening uważności	Rodzice, dzieci i młodzież zagrożona lub dotknięta problemem zdrowia psychicznego usługa z zakresu wspierania rodziny	wniosek	bezpłatne	1-razowy udział w cyklu szkoleniowym
5	Zajęcia z jogi	Młodzież, osoby dorosłe	wniosek	bezpłatnie	bez ograniczeń

6	Poradnictwo specjalistyczne prawne	usługa z zakresu wspierania rodziny	wniosek	bezpłatnie	na podstawie IPUS
7	Usługa wspierania rodziny - zajęcia edukacyjno-rozwojowe: bawialnia dla dzieci najmłodszych, lulanki, warsztaty dla mam	usługa z zakresu wspierania rodziny	wniosek	bezpłatnie	bez ograniczeń
8	światlica środowiskowa	usługa z zakresu wspierania rodziny	wniosek	bezpłatnie	bez ograniczeń
9	Usługa asystencka w miejscu zamieszkania/asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	dzieci do 16. roku życia z niepełnosprawnością	wniosek	bezpłatnie	na podstawie IPUS
10	Reintegracja społeczno-zawodowa: trening umiejętności społecznych, doradztwo zawodowe, trening gospodarowania własnymi środkami, trening umiejętności obsługi komputera	usługa z zakresu wspierania rodziny	wniosek	bezpłatnie	na podstawie IPUS
11	Organizacja wyjść i wyjazdów edukacyjno-integracyjnych: letni wypoczynek, półkolonie, zajęcia dla seniorów nordic walking, wyjścia do teatru, integracja z lokalnymi przedsiębiorcami	usługa z zakresu wspierania rodziny	wniosek	bezpłatnie	na podstawie IPUS
12	Pobudzanie aktywności obywatelskiej - zajęcia ruchowe z elementami gimnastyki/tańca/fitnes s. Warsztaty artystyczno-wokalno-chóralne, warsztaty graficzno-komputerowe, warsztaty z makramą	usługa z zakresu wspierania rodziny	wniosek	bezpłatnie	Bez ograniczeń
13	Grupa wsparcia dla członków rodzin sprawujących opiekę nad osobą z problem zdrowia psychicznego	usługa z zakresu wspierania rodziny	wniosek	bezpłatnie	na podstawie IPUS
14	Poradnictwo specjalistyczne prawne, mediator	usługa z zakresu wspierania rodziny	wniosek	bezpłatnie	na podstawie IPUS
15	Poradnictwo specjalistyczne - terapia uzależnień	usługa z zakresu wspierania rodziny	wniosek	bezpłatnie	bez ograniczeń

16	Usługa wspierania rodziny - profilaktyka uzależnień- grupa wsparcia	usługa z zakresu wspierania rodziny	wniosek	bezpłatnie	na podstawie IPUS
17	Poradnictwo specjalistyczne psychologiczne	usługa z zakresu wspierania rodziny	wniosek	bezpłatnie	bez ograniczeń
PAKIET „SENIOR”					
1	Poradnictwo specjalistyczne prawne	osoby w wieku 60+ usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	na podstawie IPUS
2	Poradnictwo specjalistyczne psychologiczne	osoby w wieku 60+ usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	na podstawie IPUS
3	Usługa asystencka w miejscu zamieszkania/asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	osoby w wieku 60+ usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek wraz z kopią orzeczenia o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności lub tożsamym orzeczeniem wydanym przez ZUS lub KRUS i kwalifikacja zgodnie z procedurą	bezpłatnie	na podstawie IPUS
4	Gimnastyka senioralna (geriatryczna)	osoby w wieku 60+ usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	bez ograniczeń
5	Cyberbezpieczeństwo dla seniorów	osoby w wieku 60+ usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	bez ograniczeń
6	Zajęcia z jogi	osoby w wieku 60+ usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	bez ograniczeń
7	Zajęcia taneczno-ruchowe z elementami choreoterapii	osoby w wieku 60+ usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	bez ograniczeń
8	Mindfulness. Trening uważności	osoby w wieku 60+ usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	1-razowy udział w cyklu szkoleniowym

9	Mobilne usługi pielęgnacyjne, higieniczne	osoby w wieku 60+ usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	w zależności od potrzeb, na podstawie IPUS
10	Usługa opiekuńczo-wspierająca dla osób starszych	osoby w wieku 60+ usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	w zależności od potrzeb, na podstawie IPUS
11	Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego	usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	w zależności od potrzeb, na podstawie IPUS
12	Rehabilitacja indywidualna (stacjonarna i mobilna)	usługa z zakresu wspierania seniorów	Wniosek oraz skierowanie od lekarza	bezpłatnie	w zależności od potrzeb, na podstawie IPUS
13	Rehabilitacja grupowa (stacjonarna)-poradnictwo dietetyka, grupowe zajęcia taneczno-ruchowe z elementami choreoterapii dla seniorów	usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	bez ograniczeń
14	Mobilne poradnictwo pielęgniarstwa, instruktaż	usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	w zależności od potrzeb, na podstawie IPUS
15	Usługa „Złota rączka”	usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	w zależności od potrzeb, na podstawie IPUS
16	Usługa porządkowa-prace porządkowe, sprzątanie, czyszczenie mieszkań, mycie okien	usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	w zależności od potrzeb, na podstawie IPUS
17	Reintegracja społeczno-zawodowa: trening umiejętności społecznych, doradztwo zawodowe, trening gospodarowania własnymi środkami, trening umiejętności obsługi komputera	usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	na podstawie IPUS
18	Organizacja wyjść i wyjazdów edukacyjno-integracyjnych: letni wypoczynek, półkolonie, zajęcia dla seniorów nordic walking, wyjścia do teatru, integracja z lokalnymi przedsiębiorcami	usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	na podstawie IPUS
19	Pobudzanie aktywności obywatelskiej- zajęcia	usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	bez ograniczeń

	ruchowe z elementami gimnastyki/tańca/fitness s. Warsztaty artystyczno-wokalno-chóralne, warsztaty graficzno-komputerowe, warsztaty z makramą				
20	Poradnictwo specjalistyczne prawne	usługa z zakresu wspierania seniorów	wniosek	bezpłatnie	w zależności od potrzeb, na podstawie IPUS
PAKIET „NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ”					
1	Grupa wsparcia dla członków rodzin sprawujących opiekę nad osobą z problemem zdrowia psychicznego	opiekunowie osób zależnych usługa z zakresu wspierania osób z niepełnosprawnościami	wniosek	bezpłatnie	w zależności od potrzeb, na podstawie IPUS
2	Usługa wsparcia dla osób głuchych i słabosłyszących	osoby z niepełnosprawnościami usługa z zakresu wspierania osób z niepełnosprawnościami	wniosek	bezpłatnie	w zależności od potrzeb, na podstawie IPUS
3	Usługa asystencka w miejscu zamieszkania/asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	osoby z niepełnosprawnościami w wieku 18 lat i powyżej usługa z zakresu wspierania osób z niepełnosprawnościami	wniosek wraz orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności lub tożsamym orzeczeniem wydanym przez ZUS lub KRUS i kwalifikacja zgodnie z procedurą	bezpłatnie	w zależności od potrzeb, na podstawie IPUS
4	Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego	usługa z zakresu wspierania osób z niepełnosprawnościami	wniosek	bezpłatnie	w zależności od potrzeb, na podstawie IPUS
5	Rehabilitacja indywidualna (stacjonarna i mobilna)	usługa z zakresu wspierania osób z niepełnosprawnościami	wniosek	bezpłatnie	w zależności od potrzeb, na podstawie IPUS
6	Mobilne poradnictwo pielęgniarstwa, instruktaż	usługa z zakresu wspierania osób z niepełnosprawnościami	wniosek	bezpłatnie	w zależności od potrzeb, na podstawie IPUS
7	Usługa porządkowa-prace porządkowe, sprząatanie, czyszczenie mieszkań, mycie okien	osoby samotne, usługa z zakresu wspierania osób z niepełnosprawnościami	wniosek	bezpłatnie	w zależności od potrzeb, na podstawie IPUS

8	Reintegracja społeczno-zawodowa: trening umiejętności społecznych, doradztwo zawodowe, trening gospodarowania własnymi środkami, trening umiejętności obsługi komputera	usługa z zakresu wspierania osób z niepełnosprawnościami	wniosek	bezpłatnie	na podstawie IPUS
9	Grupa wsparcia dla członków rodzin sprawujących opiekę nad osobą z problemem zdrowia psychicznego	usługa z zakresu wspierania osób z niepełnosprawnościami	wniosek	bezpłatnie	na podstawie IPUS

Kwalifikowanie osób do korzystania z usług społecznych określonych w Programie będzie się odbywało na podstawie złożonych przez wnioskodawców oświadczeń o spełnieniu warunków do korzystania z usług. Oświadczenia, o których mowa powyżej, składane będą pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Składający oświadczenie będzie obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. CUS może zwrócić się do wnioskodawcy o udokumentowanie wniosku w sposób wskazany w Programie lub regulaminach usług społecznych. Kwalifikowanie do korzystania z usług odbywa się z uwzględnieniem ograniczeń i limitów wynikających z budżetu przewidzianego na realizację Programu Usług Społecznych.

4.6. Dane osobowe niezbędne do kwalifikacji osób zainteresowanych skorzystaniem z usług

Zgodnie z art. 50.1. ustawy CUS przetwarza określone w Programie dane osobowe, w tym dane osobowe, o których mowa w art. 9 ust. 1 i art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych):

- wnioskodawców,
- osób korzystających z usług społecznych określonych w Programie oraz członków ich rodzin – w zakresie niezbędnym do realizacji zadań centrum wynikających z ustawy.

W dokumentacji CUS będą gromadzone i przetwarzane dane osobowe niezbędne do kwalifikowania osób do korzystania z usług społecznych, w szczególności: imię i nazwisko, data urodzenia, adres miejsca zamieszkania lub pobytu lub zameldowania na pobyt stały, numer PESEL, numer telefonu, stan cywilny, dane opiekuna prawnego i osoby do kontaktu (imię i nazwisko, numer telefonu), stan zdrowia, niepełnosprawność, liczba, rodzaj, zakres, wartość i miejsce realizacji przyznanych usług.

Warunkiem korzystania z usług społecznych jest podpisanie oświadczenia z zakresu przetwarzania danych osobowych wynikającego z art. 9 ust. 1 i art. 10 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), uwzględniającego obowiązek informacyjny realizowany w związku z art. 13 i art. 14 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679.

4.7. Organizacja Programu Usług Społecznych

Realizatorem Programu jest Centrum Usług Społecznych Roszarnia w Radwanicach, natomiast wykonawcami usług społecznych zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych mogą być w szczególności:

- Centrum Usług Społecznych Roszarnia w Radwanicach,
- Urząd Gminy w Radwanicach,
- pozostałe jednostki organizacyjne Gminy Radwanice,
- organizacje pozarządowe lub podmioty, o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,

- podmioty wyłonione na podstawie ustawy z dnia 11 września 2019 roku – Prawo zamówień publicznych,
- podmioty wykonujące działalność leczniczą w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- mieszkańcy Gminy (np. w ramach wolontariatu).

Centrum Usług Społecznych Roszarnia w Radwanicach będzie zaspokajać potrzeby mieszkańców w zakresie określonych usług, a także prowadzić działania aktywizujące i integrujące lokalną społeczność. Ponadto rolą Centrum będzie koordynowanie oraz inspirowanie działań na rzecz społeczności lokalnej, podejmowanych przez miejscowe instytucje i organizacje społeczne, a także lokalnych liderów.

„Program Usług Społecznych w Gminie Radwanice na lata 2025-2027” realizowany będzie w następujących etapach:

1. ETAP I: podjęcie uchwały przez Radę Gminy Radwanice o przyjęciu Programu do realizacji: III kwartał 2025 r.,
2. ETAP II: organizacja i koordynacja działań związanych z wdrażaniem Programu: październik 2025 r. – grudzień 2027 r.,
3. ETAP III: monitoring realizacji Programu będzie prowadzony na bieżąco,
4. ETAP IV: I kwartał 2028 r., opracowanie informacji - sprawozdania z realizacji Programu.

4.8. Sposób monitorowania i oceny Programu

Monitorowanie jest jednym z integralnych elementów bieżącego zarządzania. Jego celem jest dostarczenie informacji, na podstawie których można ocenić postępy prowadzonych działań oraz zweryfikować dynamikę zachodzących zmian. Monitoring Programu polegać będzie na systematycznym sprawdzaniu i kontroli, czy dokument jest realizowany zgodnie z założeniami. Proces monitorowania „Programu Usług Społecznych w Gminie Radwanice na lata 2025-2027” będzie oparty na systemowym gromadzeniu obiektywnych danych, ich analizie i wyciąganiu wniosków pomagających w ocenie

efektywności i poprawności realizowanych działań w określonej perspektywie czasowej. Monitorowanie i ocena Programu będą realizowane na dwóch poziomach:

- monitorowanie Indywidualnych Planów Usług Społecznych (IPUS),
- monitorowanie jako narzędzie zarządzania strategicznego.

Monitorowanie Indywidualnych Planów Usług Społecznych (IPUS):

Monitorowanie IPUS oznacza rejestrację zmian i postępów poszczególnych osób objętych Indywidualnymi Planami Usług Społecznych oraz poprawności świadczenia usług społecznych przez ich realizatorów. W zależności od uzyskanych rezultatów proces ten może posłużyć wprowadzaniu niezbędnych modyfikacji, ewentualnych działań naprawczych lub alternatywnych rozwiązań, które pomogą zrealizować zakładany rezultat dla konkretnej osoby/grupy osób (będzie to zadaniem OUS i KIPUS).

Etapy procesu monitorowania IPUS:

1. Bieżące monitorowanie realizacji IPUS przez Koordynatorów Indywidualnych Planów Usług Społecznych (KIPUS). Pozwoli to KIPUS na bieżąco zareagować np. w przypadku identyfikacji nietrafnie dobranej usługi, konieczności zmiany na inną lub potrzeby objęcia mieszkańca dodatkową usługą. Koordynator będzie na bieżąco informowany o faktycznym wykorzystywaniu przyznanych usług. Monitorowanie może odbywać się m.in. poprzez kontakt osobisty lub telefoniczny z mieszkańcem i/lub kontakt osobisty w środowisku, jak również poprzez kontrolę jakości usług podczas ich wykonywania i/lub kontakt z wykonawcą usługi.
2. Przeprowadzenie przez KIPUS rozmowy podsumowującej po zakończeniu realizacji IPUS, której rezultatem jest sporządzenie opisu przebiegu i rezultatów tego planu.
3. Organizacja spotkań przez Organizatora Usług Społecznych (OUS), służących omówieniu realizacji IPUS oraz współpracy z wykonawcami usług społecznych – nie rzadziej niż raz na 3 miesiące. W spotkaniach mogą uczestniczyć - na zaproszenie Organizatora Usług Społecznych - przedstawiciele wykonawców usług społecznych (art. 46 ust. 2 ustawy).

4. Organizator usług społecznych, co najmniej raz na 6 miesięcy, opracuje zbiorcze podsumowanie realizacji indywidualnych planów usług społecznych i przedstawi je Dyrektorowi CUS oraz Organizatorowi Społeczności Lokalnej. Podsumowanie będzie zawierać informację o skuteczności podejmowanych przez CUS działań w zakresie dostarczania mieszkańcom Gminy indywidualnego wsparcia. Pozwoli to m.in. na wskazanie kierunków działań wspierających, które powinny być podjęte przez Organizatora Społeczności Lokalnej w celu zwiększenia skuteczności, efektywności oraz oddziaływania usług społecznych.

Monitorowanie jako element zarządzania strategicznego:

Monitorowanie jako element zarządzania strategicznego obejmie zagadnienia związane ze skutecznością i efektywnością realizowanych usług, oceną sposobu organizacji usług społecznych oraz rejestrowaniem postępów realizacji celów, na podstawie pomiaru uzyskanej wartości zdefiniowanych w Programie wskaźników (zadanie OUS).

Monitoring realizowany będzie przede wszystkim poprzez badania ilościowe (np. pomiar satysfakcji mieszkańców korzystających z usług społecznych), z możliwością rozszerzenia i pogłębienia o metody i techniki jakościowe (w zależności od potrzeb oraz dostępnych środków finansowych). Opracowany zostanie krótki kwestionariusz ankiety, zaś za zbieranie danych z wykorzystaniem tego narzędzia odpowiedzialni będą KIPUS-i. Tak zaprojektowane badania opinii mieszkańców korzystających z usług społecznych będą obejmować m.in. kwestie związane z oceną jakości ww. usług, sposobu ich świadczenia, infrastruktury i kompetencji ich wykonawców, dopasowania do potrzeb, a także sposobu obsługi mieszkańca przez CUS. Wnioski z monitorowania realizacji Programu i ogólna ocena w oparciu o pomiar wskaźników zostanie przedstawiona w formie raportu, który zostanie opracowywany po zakończeniu realizacji Programu (zgodnie z art. 6 ust. 1 i 2 ustawy o realizowaniu usług społecznych przez CUS).

Inne sposoby pozyskiwania informacji o realizowanych usługach:

- spotkania z usługodawcami, które pozwolą na stałą i systematyczną wymianę istotnych informacji,

- zarządzanie wiedzą klienta, proces oparty na relacjach, pozwalający lepiej poznać i zrozumieć potrzeby klienta, które nie zawsze są w pełni uświadomione,
- spotkania zespołu CUS, w szczególności z osobami pracującymi bezpośrednio z klientami - niezwykle istotnym elementem pozyskiwania i zarządzania informacją będzie współpraca i wymiana informacji pomiędzy Organizatorem Usług Społecznych (który zajmuje się stroną podażową, a więc zapewnia podaż usług społecznych) a Koordynatorami Indywidualnych Planów Usług Społecznych, którzy analizują proces od strony popytowej (tj. potrzeb klientów).

Tabela 14. Wskaźniki realizacji „Programu Usług Społecznych w Gminie Radwanice na lata 2025-2027”

lp.	nazwa wskaźnika	sposób pomiaru
cel operacyjny nr 1: Zwiększenie dostępu do usług społecznych dopasowanych do indywidualnych potrzeb mieszkańców		
1	liczba usług społecznych określonych w katalogu usług społecznych	dane CUS: katalog usług społecznych
2	liczba osób korzystających z usług społecznych w ramach Programu	dane CUS: wewnętrzna ewidencja wniosków/kwalifikacji
3	liczba godzin zrealizowanych usług	dane CUS: wewnętrzna ewidencja wniosków/kwalifikacji
4	liczba indywidualnych planów usług społecznych (IPUS)	dane CUS: wewnętrzna ewidencja IPUS
cel operacyjny nr 2: Zbudowanie profesjonalnego systemu koordynacji usług społecznych		
5	wdrożenie systemu monitoringu usług społecznych	dane CUS
6	liczba usług społecznych, dla których opracowano standardy ich świadczenia	dane CUS
7	poziom zadowolenia mieszkańców korzystających z usług	badanie poziomu satysfakcji z jakości usług
8	ocena terminowości wykonanych usług	badanie poziomu satysfakcji z jakości usług
9	ocena kompetencji osób realizujących usługi	badanie poziomu satysfakcji z jakości usług
10	ocena dostępności usług w relacji do potrzeb mieszkańców	badanie poziomu satysfakcji z jakości usług
11	ocena jakości obsługi mieszkańca przez CUS	badanie poziomu satysfakcji z jakości usług

cel operacyjny nr 3: Wspieranie aktywności społecznej mieszkańców oraz współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej		
12	liczba podmiotów realizujących usługi społeczne	dane CUS: ewidencja zawartych umów/porozumień/zleceń
13	wartość usług społecznych zleconych podmiotom ekonomii społecznej w odniesieniu do ogólnej wartości usług społecznych realizowanych w ramach Programu (procent)	dane CUS
14	liczba utworzonych lokalnych sieci usługodawców, realizujących usługi społeczne	dane CUS
15	liczba spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami Gminy, dotyczących usług społecznych	dane CUS
16	liczba działań wspierających	dane CUS: Organizator Usług Społecznych
17	liczba społeczności lokalnych objętych wsparciem w ramach Programu	dane CUS
18	liczba wolontariuszy i sąsiadów wspierających świadczenie usług społecznych	dane CUS: ewidencja umów wolontariackich i umów na usługi sąsiedzkie
19	liczba partnerstw wspierających usługi społeczne	dane CUS: ewidencja partnerstw

Bieżący nadzór nad realizacją Programu będzie sprawować Wójt Gminy Radwanice oraz Dyrektor CUS. Po zakończeniu realizacji Programu w danym roku kalendarzowym sporządzone zostanie coroczne sprawozdanie - informacja z realizacji programu, która zostanie przedstawiona Radzie Gminy Radwanice. Dokument zostanie udostępniony co najmniej w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Radwanice oraz w Biuletynie Informacji Publicznej CUS. Zakres ww. informacji określa art. 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

4.9. Budżet Programu i źródła jego finansowania

W latach 2025-2027 znaczna część usług społecznych zostanie sfinansowana w projekcie pn. „Tworzenie i rozwój CUS w Radwanicach” o numerze FEWP.07-07-IP.02-008/24-00, współfinansowanego w ramach Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 Priorytet 7 Działanie 7.7 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych. Całkowita wartość projektu wynosi ponad 5 mln zł.

Usługi społeczne sfinansowane zostaną również ze środków własnych Gminy Radwanice. Działania na rzecz rozwoju usług społecznych mogą być realizowane w oparciu o następujące źródła finansowania:

- budżet państwa i budżet Gminy: fundusze publiczne z budżetu państwa i Gminy przeznaczone na wsparcie działań związanych z deinstytucjonalizacją i rozwojem usług społecznych, np. poprzez przyznawanie dotacji, grantów czy środków na projekty innowacyjne,
- fundusze europejskie: Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 – środki finansowe z tego programu będą wykorzystane do finansowania projektów związanych z realizacją usług społecznych i wsparciem społecznym oraz wdrażaniem procesu deinstytucjonalizacji,
- dotacje i fundusze rządowe: ogólnopolskie programy dotacyjne i specjalne fundusze przeznaczone na rozwój usług społecznych, integrację społeczną oraz wsparcie dla osób potrzebujących,
- dotacje i wsparcie ze środków pozarządowych: środki finansowe pozyskane od organizacji pozarządowych, fundacji, udzielających wsparcia finansowego dla projektów związanych z usługami społecznymi,
- partnerstwa publiczno-prywatne: współpraca między sektorem publicznym a prywatnym w ramach partnerstw może prowadzić do wspólnego finansowania i realizacji projektów na rzecz rozwoju usług społecznych.

Zróżnicowane źródła finansowania będą wykorzystane w celu zapewnienia trwałego wsparcia działań realizowanych w ramach Programu, zależnie od ich specyfiki. Szczególnie istotne jest synergiczne połączenie tych źródeł finansowania w celu zapewnienia trwałego i wszechstronnego wsparcia dla mieszkańców Gminy.

W kolejnych latach podejmowane będą działania w celu zabezpieczenia środków w budżecie Gminy Radwanice oraz pozyskania środków zewnętrznych krajowych i z EFS Plus z przeznaczeniem na realizację usług społecznych. Jednak głównym czynnikiem determinującym poziom finansowania „Programu Usług Społecznych w Gminie Radwanice na lata 2025-2027” będzie bieżąca analiza potrzeb mieszkańców.

5. Plan Organizowania Społeczności Lokalnej

5.1. Cele Organizowania Społeczności Lokalnej w ramach aktywności CUS

Cele Organizowania Społeczności Lokalnej w Gminie Radwanice zostały sformułowane na podstawie ustaleń wynikających z „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w Gminie Radwanice”⁸, jak również wewnętrznej analizy pracowników Centrum Usług Społecznych, uwzględniającej doświadczenia wynikające z dotychczasowej działalności tej instytucji (wcześniej: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej).

Ilekcroć w niniejszym Planie zostanie przywołane pojęcie OSL, należy je rozumieć w następujący sposób: „...organizowanie społeczności lokalnej to forma profesjonalnego działania ukierunkowanego na wywoływanie trwałych, pozytywnych zmian społecznych. OSL można traktować jako kwalifikowaną, zintegrowaną usługę społeczną o charakterze środowiskowym, składającą się z wielu sekwencyjnych działań prospołecznych o określonych, mierzalnych parametrach, a równocześnie przystosowanych do lokalnych uwarunkowań. W pierwszej kolejności usługa OSL adresowana jest do społeczności znajdujących się w najtrudniejszym położeniu: marginalizowanych i zagrożonych społecznym wykluczeniem. Adresatami OSL mogą być jednak także inne społeczności...”⁹.

Cele główne założone do realizacji w ramach Planu to:

1. Tworzenie wspólnot i tożsamości mieszkańców w oparciu o poczucie współodpowiedzialności za przestrzeń w której funkcjonują.
2. Wyrównywanie szans poprzez wspieranie i wzmacnianie grup/społeczności znajdujących się w najtrudniejszym położeniu – zagrożonych społecznym wykluczeniem.
3. Wspieranie solidaryzmu społecznego, w tym solidarności sąsiedzkiej, organizacji samopomocy, oraz tworzeniu świadomości wspólnoty miejsca, losu i sytuacji.

⁸ „Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w Gminie Radwanice”, Lokalne Badania Społeczne dla Centrum Usług Społecznych Roszarnia w Radwanicach, Gmina Radwanice, 2025

⁹ „Model środowiskowej pracy socjalnej/organizowania społeczności lokalnej”, Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL. Warszawa, 2014

4. Przełamanie izolacji i osamotnienia, poprzez odtwarzanie więzi emocjonalnych, międzyludzkich oraz sieci funkcjonalnych relacji społecznych.

Powyższe cele będą precyzowane w procesie OSL poprzez cele szczegółowe dla wybranych społeczności (np. terytorialnych lub kategoryalnych):

- z zachowaniem szacunku dla ich specyfiki,
- dostosowaniem dynamiki lokalnych procesów społecznych,
- partycypacyjnym wyznaczeniem celów szczegółowych przez daną społeczność,
- przy wsparciu osób pełniących role wskazane w niniejszym planie.

5.2. Główne kierunki planowania OSL i ich źródła

Plan OSL dla społeczności terytorialnych i kategoryalnych w Gminie Radwanice został sporządzony z uwzględnieniem: podstaw metodycznych środowiskowej pracy socjalnej, modelu Organizowania Społeczności Lokalnej (wypracowanego w ramach projektu systemowego „Tworzenie i Rozwijanie Standardów Usług Pomocy i Integracji Społecznej”), rozwiązań wskazanych w ustawie o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, jak również rekomendacji i wniosków ze wspomnianej wyżej diagnozy potrzeb i potencjału.

Plan został opracowany z uwzględnieniem trzech kluczowych zasad:

- partycypacji mieszkańców w wypracowywaniu celów szczegółowych w konkretnych społecznościach,
- kompleksowości wsparcia, w którym OSL jest elementem wsparcia pakietów usług realizowanych lub organizowanych przez CUS,
- komplementarności planu OSL z innymi elementami „Planu wdrażania CUS w Gminie Radwanice”, zarówno na poziomie merytorycznym, jak i w odniesieniu do sposobu organizacji systemu usług społecznych w Gminie Radwanice.

Uwzględniając także wcześniejsze doświadczenia oraz potrzeby lokalnych społeczności przyjęte zostały ogólne założenia sposobu realizacji celów Planu OSL. Są to:

- kontynuacja wsparcia dla dotychczasowych działań CUS (wcześniej: GOPS) w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- realizacja OSL w oparciu o: samoorganizację społeczną, wykorzystanie zasobów animacyjnych lokalnych instytucji i organizacji, ale także rozwijanie współpracy z partnerami spoza Gminy, przede wszystkim z terenu powiatu, sąsiadujących gmin i województwa dolnośląskiego.

Planowaniu i realizacji OSL w Gminie Radwanice towarzyszyć będzie bieżąca analiza doświadczeń centrów usług społecznych i ośrodków pomocy społecznej w Polsce, realizujących środowiskową pracę socjalną zgodnie z modelem OSL, a także doświadczeń instytucji biorących udział w pracach Ogólnopolskiego Forum CUS, ze szczególnym uwzględnieniem stałej i regularnej partnerskiej współpracy z CUS z terenu województwa dolnośląskiego, jak również na poziomie ogólnopolskim¹⁰.

Na etapie planowania OSL w Gminie Radwanice jako szczególnie istotne uwzględnione zostały zapisy ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, w tym przede wszystkim:

- art 2 - w myśl którego planujemy współpracę z potencjalnymi dostawcami usług społecznych, przede wszystkim z zakresu: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób niepełnosprawnych, edukacji publicznej, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, ochrony środowiska, reintegracji zawodowej i społecznej,

¹⁰ Od roku 2021 ogólnopolską sieć centrów usług społecznych tworzy Krajowe Forum CUS (www.forumcus.pl).

- art. 4-7 - w zakresie gotowości do rozwinięcia niniejszego Planu na potrzeby przyszłych prac planistycznych i legislacyjnych w zakresie prawa lokalnego wskazanego w ustawie,
- art. 20 - w zakresie struktury i zawartości niniejszego opracowania,
- art. 27. w zakresie zapewnienia komplementarności OSL z zadaniami organizatora usług społecznych,
- art. 29. w zakresie zapewnienia komplementarności OSL z zadaniami koordynatora indywidualnych planów usług społecznych,
- art. 31. w zakresie zapewnienia komplementarności OSL z zadaniami organizatora pomocy społecznej,
- art. 32 - w zakresie spójności niniejszego planu z zadaniami organizatora społeczności lokalnej określonymi przez ustawę.

Główne inspiracje metodycznego OSL w Gminie Radwanice, pochodzą z dorobku Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL. Za kluczowe elementy, na których oparto proces planowania, przyjęte zostały:

- pojęcie empowermentu,
- cztery główne komponenty OSL,
- ustrukturyzowanie obszarów działania w ramach OSL (animację, sieciowanie i planowanie społeczne),
- paradygmat pracy „przez zasoby”, opisany w modelu ABCD.

SUWAK empowermentu to pojęcie wyznaczające główne cele i rezultaty procesu OSL. SUWAK to skrót od pierwszych liter pojęć kluczowych dla tego podejścia:

- Spójność,
- Upodmiotowienie,
- Wpływ,
- Angażowanie,
- Kooperacja.

Wszystkie elementy można objaśnić na różnych poziomach wskazujących kierunki projektowania działań w ramach OSL. W tabeli poniżej obszary refleksji, które były istotne przy projektowaniu Planu OSL.

Tabela 15. Opis podejścia SUWAK¹¹

Spójność	POZIOM SZACUNKU: szacunek do siebie i innych ludzi , zwłaszcza słabszych, „innych”.
	POZIOM WRAŻLIWOŚCI: wrażliwość na drugiego człowieka/innych ludzi, w szczególności słabszych, znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.
	POZIOM DBAŁOŚCI O RÓWNOŚĆ SZANS: poszanowanie różnorodności, włączanie grup słabszych/marginalizowanych do życia społeczności.
	POCZUCIE PRZYNALEŻNOŚCI DO DANEGO MIEJSCA: poczucie tożsamości z miejscem, z ludźmi.
Upodmiotowienie (podmiotowość)	POZIOM WIARY W SIEBIE: wiara ludzkie w siebie i swojej możliwości, poczucie sprawstwa.
	POZIOM SAMOOCENY: zdolność ludzi do samooceny swoich mocnych i słabych stron jako człowieka i obywatela
	POZIOM GOTOWOŚCI NA ZMIANĘ I POCZUCIA ODPOWIEDZIALNOŚCI: zdolność i determinacja do zmiany i wzięcia na siebie odpowiedzialności.
Wpływ	POZIOM POCZUCIA WPŁYWU: możliwości wpływu na sytuację, zmianę usług.
	POZIOM DECYZYJNOŚCI: udział w procesach decyzyjnych.
Angażowanie	POZIOM MYŚLENIA WSPÓLNOTOWEGO: zdolność ludzi do zmiany myślenia z „ja” na „my”.
	POZIOM ZAUFANIA: nastawienie ludzi do siebie i innych w kategoriach zaufania
	POZIOM RELACJI: kontakty społeczne, relacje interpersonalne, komunikowanie wzajemne.
	POZIOM ŚWIADOMOŚCI PROBLEMÓW/POTRZEB: zdolność o określania potrzeb i problemów.
	POZIOM MOTYWACJI: chęć do podejmowania działań ukierunkowanych na rozwiązywanie istniejących problemów, na zmianę sytuacji.
	POZIOM GOTOWOŚCI ORAZ ZDOLNOŚCI DO PODEJMOWANIA WSPÓLNYCH DZIAŁAŃ: zdolność i gotowość do wspólnego rozwiązywania problemów, wzorce radzenia sobie z trudnymi sprawami/problemami, załatwienia trudnych spraw.
Kooperacja (współpraca, współdziałanie)	POZIOM SIECI: powiązania/współdziałanie pomiędzy mieszkańcami, mieszkańcami a instytucjami/ organizacjami/władzą, między lokalnymi instytucjami/ organizacjami (chodzi zarówno o poziom powiązań wewnętrznych, jak i zewnętrznych).
	POZIOM OTWARTOŚCI I GOTOWOŚCI NA WSPÓŁPRACĘ: otwartość głównych aktorów na zmianę oraz podejmowanie wspólnych działań.

¹¹ W tabeli zacytowano fragmenty materiału metodycznego Stowarzyszenia CAL, przygotowanego na potrzeby realizacji projektu „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”.

Tabela 16. Komponenty planowane do wykorzystania w ramach OSŁ w Gminie Radwanice¹²

Diagnoza - rozumiana jako społeczna diagnoza aktywizująca dokonywana narzędziami partycypacyjnymi. Jej sens to nie tylko rozpoznania najważniejszych potrzeb, wyzwań, zasobów i potencjałów społecznych, ale także wewnętrzne wytworzenie wiedzy i rozwinięcie refleksji społeczności nad tworzoną wspólnotą	Integracja - integracja społeczna czyli proces formowania się zwartej społeczności /połączonej więzią stosunków nieantagonistycznych/ z określonej zbiorowości społecznej, czynionej narzędziami wykorzystującymi organizowanie się grup wokół wartości i wyzwań istotnych dla ogółu społeczności
Aktywizacja - wzmacnianie aktywności, uaktywnianie mieszkańców i pobudzanie do działania.	Edukacja - oznaczająca lokalną edukację środowiskową, czyli proces realizowany w środowisku, ze środowiskiem, przez środowisko i dla środowiska, przy udziale zewnętrznego, profesjonalnego wsparcia. jego celem jest odnajdowanie, analiza oraz rozwijanie lokalnych zasobów społeczno-kulturowych.

Powyższa struktura komponentów OSŁ to siatka metodologiczna, na których nanoszone będą w procesie planowania wydarzenia, działania, sytuacje edukacyjne, spotkania, konsultacje lokalne, społecznościowe planowanie przestrzenne itp., ujęte w harmonogramie działań OSŁ. Organizowanie Społeczności Lokalnej realizuje się m.in. w konkretnych akcjach, wydarzeniach, projektach, projektach edukacyjnych, spotkaniach, badaniach lokalnych, które tworzą harmonogram działań OSŁ.

Obszary działań w społecznościach wynikające z metodologii OSŁ to w praktyce także zadania realizowane przez osoby odpowiedzialne na poziomie operacyjnym za realizację Planu OSŁ. Dotyczą one:

- **Animacji** - jako metody aktywizacji społeczno-kulturowej. Jej podstawowe funkcje to:
 - ✓ angażowanie członków społeczności do aktywności wspólnotowych,
 - ✓ ułatwianie członkom grup aktywności osiągnięcie zakładanych celów,
 - ✓ edukowanie przez tworzenie różnorodnych sytuacji edukacyjnych,
 - ✓ zachęcanie do aktywności przez wytworzenie i wykorzystanie różnorodnych mechanizmów motywacyjnych,

¹² W tabeli zacytowano fragmenty materiału metodycznego Stowarzyszenia CAL, przygotowanego na potrzeby realizacji projektu „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”.

- ✓ delegowanie uprawnień w celu podniesienia partycypacji społecznej i publicznej,
 - ✓ wyrównywanie szans indywidualnych osób oraz środowisk zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją,
 - ✓ ewaluacja aktywności grup i społeczności lokalnych.
- **Sieciowania** - sieciowanie osób, podmiotów prawnych oraz grup nieformalnych z wykorzystaniem szerokiej gamy narzędzi współpracy międzysektorowej z uwzględnieniem sektora społecznościowego, oraz wspólnot wirtualnych mających wpływ na organizowanie społeczności lokalnej.
 - **Planowania społecznego** - czyli transmisji doświadczeń i dorobku OSL do sfery lokalnych polityk publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem polityki społecznej.

Model ABCD (Asset-Based Community Development) model rozwoju społeczności lokalnej opartej na zasobach, to paradygmat pracy charakterystyczny dla OSL. Jego podstawową cechą jest bazowanie na zasobach i potencjałach społeczności lokalnej czyli np. talentach ludzi, inicjatywach lokalnych, grupach nieformalnych, relacjach i sieciach społecznych, instytucjach i organizacjach, zasobach lokalnej natury i krajobrazu, lokalnej ekonomii itp. Model ABCD wskazuje na cztery najważniejsze obszary potencjału społeczności lokalnej:

- identyfikacja i tożsamość,
- relacje i zaangażowanie,
- bezpieczeństwo, realizacja szans,
- siły, źródła wpływu, polityka lokalna.

Źródła sukcesów rozwojowych model ABCD upatruje w kapitale społecznym na który składają się kapitały: kulturowy, przyrodniczy, finansowy, infrastrukturalny, polityczny i ludzki¹³.

¹³ Omówienia dokonano m.in. na podstawie publikacji: „Rozwój społeczności w oparciu o zasoby Model ABCD w praktyce”, Mike Green, Henry Moore i John O'Brien, Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL, Warszawa, 2013 r.

5.3. Narzędzia główne i wspierające oraz główni aktorzy OSL

Główni aktorzy/partnerzy OSL:

OSL będzie realizowany przez pracowników CUS:

- Organizator społeczności lokalnej (potocznie: „OSL-owiec”) - lokalny planista i aktywny uczestnik procesu tworzenia i wdrażania lokalnej polityki społecznej, obejmującej zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnych. Do jego zadań należy szczególnie:
 - ✓ prowadzenie na bieżąco rozeznania potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie działań wspierających oraz potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie działań wspierających,
 - ✓ opracowywanie, w oparciu o wnioski wynikające z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie działań wspierających, planu organizowania społeczności lokalnej i jego aktualizacji oraz realizacja tego planu,
 - ✓ podejmowanie działań w celu aktywizacji wspólnoty samorządowej, w szczególności organizowanie działań wspierających,
 - ✓ inicjowanie innych niż określone w pkt 3 działań zmierzających do wzmocnienia więzi społecznych i integracji wspólnoty samorządowej,
 - ✓ współpraca z podmiotami prowadzącymi na obszarze działania centrum animację lokalną lub inne formy pracy środowiskowej.

Organizator Społeczności Lokalnej to nowe stanowisko i zarazem nowy zakres zadań w strukturze CUS, zgodnie z art. 23 ust. 4 ustawy z dnia 19.07.2019 r. o realizowaniu usług społecznych. „OSL-owiec” - jako nowy zawód - buduje swoją pozycję w strukturze CUS i rozwija kompetencje korzystając z ogólnopolskiego dorobku metodycznego OSL (www.osl.org.pl). W codziennej pracy „OSL-owiec” będzie realizować zadania z uwzględnieniem specyfiki lokalnych grup, z zachowaniem szacunku dla ich odmienności i różnych potencjałów. Ważne jest indywidualne podejście i wspólne z mieszkańcami

wyznaczenie celów oraz prowadzenie działań dla poszczególnych społeczności. To model współpracy oparty na partycypacji - działamy nie „dla mieszkańców”, ale „razem z mieszkańcami”. W jego realizację zaangażowane są następujące grupy interesariuszy:

- pracownicy CUS, ze szczególnym uwzględnieniem KIPUS – Koordynatorów Indywidualnych Planów Usług Społecznych; pracowników socjalnych ds. pracy socjalnej,
- lokalne władze i instytucje świadczące usługi społeczne (m.in. edukacja, kultura, zdrowie, sport i rekreacja),
- animatorzy – prowadzący działania ożywiające społeczność lokalną i aktywizujące mieszkańców, budujący sieci współpracy, inicjujący i wspierający oddolne inicjatywy,
- partnerzy wspierający OSL w ramach realizowanego sieciowania czy partnerstw lokalnych (organizacje pozarządowe, grupy nieformalne),
- lokalni liderzy i autorytety formalne i naturalne społeczności lokalnych,
- wolontariusze.

Najistotniejsze społeczne wsparcie procesu OSL to:

- partnerzy wspierający OSL w ramach realizowanego sieciowania,
- lokalni liderzy i autorytety formalne i naturalne społeczności lokalnych,
- wolontariusze.

Narzędzia osiowe i narzędzia wspierające OSL:

W procesie OSL zaplanowane zostało wykorzystanie dwóch narzędzi osiowych:

- społeczności terytorialnej (mieszkańcy poszczególnych miejscowości czy sołectw na terenie Gminy Radwanice),
- społeczności kategoryjnej (w tym seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny z dziećmi).

Powyższe działania będą nawiązywać do doświadczeń GOPS, który w przeszłości realizował działania aktywizujące oraz integrujące lokalną społeczność. Podobne działania mogą być prowadzone w różnych miejscowościach Gminy Radwanice, w zależności od aktualnych potrzeb oraz wyników bieżącego monitoringu, prowadzonego przez CUS. Docelowo zakłada się możliwość objęcia działaniami OSL wszystkich miejscowości czy sołectw, co jest spójne z wynikami diagnozy potrzeb i potencjałów pod kątem usług społecznych, jak również zapisami „Programu Usług Społecznych w Gminie Radwanice” (budowanie zdywersyfikowanej, rozproszonej terytorialnie oferty usług społecznych).

Wspierającymi narzędziami będą przede wszystkim:

- lokalne partnerstwo wielosektorowe,
- inicjatywy i wydarzenia społecznościowe,
- wolontariat,
- rzecznictwo i informacja obywatelska.

Planowane (ramowe) etapy OSL:

Cały proces OSL został podzielony na cztery etapy:

- Przed wejściem - działania przygotowawcze i planistyczne,
- Wejście - etap wchodzenia do społeczności i budowania kultury zaufania do OSL,
- Aktywizacja - główny etap rozwijania aktywności mieszkańców, budowania relacji między nimi i sieciowania głównych aktorów społeczności lokalnej,
- Wyjście - etap ewaluacji, tworzenia narzędzi utrzymania trwałości rezultatów OSL i przejęcia przez mieszkańców pełnej kontroli i odpowiedzialności za samoorganizację społeczności.

Dokumentacja OSL:

Organizator Społeczności Lokalnej będzie dokumentować swoją pracę m.in. poprzez:

- roczne sprawozdania z działalności, których zakres będzie uzgodniony z Dyrektorem CUS,
- roczne plany pracy Organizatora Społeczności Lokalnej (na każdy kolejny rok),
- raporty z działań skierowanych do poszczególnych społeczności kategoryalnych lub terytorialnych, których zakres będzie uzgodniony z Dyrektorem CUS,
- inne dokumenty, wytworzone w procesie Organizowania Społeczności Lokalnej, uzgodnione z dyrektorem CUS.

Terminy realizacji działań:

Niniejszy Plan został opracowany w perspektywie rocznej (za rok 2025), z możliwością przedłużenia. Oznacza to, że harmonogramy działań planowanych do realizacji w danym roku będą uwzględnione w rocznych planach pracy Organizatora Społeczności Lokalnej.

6. Realizowanie i monitorowanie usług społecznych

6.1. Strukturyzacja Indywidualnych Planów Usług Społecznych

Przyznawanie usług społecznych:

1. Przyznawaniem usług będzie się zajmował Dział ds. Organizowania Usług Społecznych, kierowany przez Organizatora Usług Społecznych (OUS), a tworzony m.in. przez Koordynatora Indywidualnych Planów Usług Społecznych (KIPUS).
2. Kwalifikowanie osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych odbywać się będzie za pośrednictwem Centrum, na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego.
3. Zakwalifikowanie osoby zainteresowanej może zostać poprzedzone przeprowadzeniem przez KIPUS, w porozumieniu z wnioskodawcą, rozpoznania indywidualnych potrzeb tj. przedstawienie przez wnioskodawcę potrzeb w zakresie usług społecznych, ustalenie rodzaju usług społecznych, z których korzysta osoba zainteresowana, oraz form i trybu korzystania z tych usług, ocenę zasadności i możliwości udzielenia osobie zainteresowanej usług społecznych objętych

wnioskiem oraz podjęcia działań wspierających osobę zainteresowaną, z uwzględnieniem wniosków wynikających z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych. Ponieważ intencją CUS jest zapewnienie dostępu do usług społecznych dla ogółu mieszkańców Gminy Radwanice, Program przewiduje nieodpłatne korzystanie z usług społecznych.

4. Kwalifikowanie do korzystania z usług społecznych odbywać się będzie na podstawie złożonych przez wnioskodawców oświadczeń o spełnieniu określonych warunków do korzystania z tych usług oraz o uprawnieniu do ulg w opłacie za usługi społeczne.
5. Rozpoznanie indywidualnych potrzeb będzie prowadzone w siedzibie CUS przez KIPUS. Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych będzie mógł przeprowadzić rozpoznanie indywidualnych potrzeb w miejscu, w którym przebywa osoba zainteresowana.
6. Na podstawie rozpoznania indywidualnych potrzeb Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych, w uzgodnieniu z wnioskodawcą, będzie mógł opracować indywidualny plan usług społecznych, wskazujący usługi społeczne odpowiadające na potrzeby osoby zainteresowanej.

Procedura obsługi mieszkańców:

Tworzenie Indywidualnych Planów Usług Społecznych (IPUS) jest jednym z ważniejszych zadań Centrum Usług Społecznych, które będzie podstawą efektywnego działania na rzecz osób potrzebujących kompleksowego wsparcia. Po przeprowadzeniu rozpoznania indywidualnych potrzeb i zakwalifikowaniu wnioskodawcy nastąpi proces opracowania IPUS. Plan wskazywać będzie te usługi, które odpowiadają na potrzeby danego mieszkańca (spośród określonych w „Programie Usług Społecznych”). Opracowanie planu będzie następować po rozpoznaniu indywidualnych potrzeb osoby zainteresowanej, a także po analizie dostępności danej usługi, co będzie zadaniem Koordynatora Indywidualnych Planów Usług Społecznych. Centrum będzie podejmować działania na rzecz rozwoju i koordynacji usług społecznych, co m.in. będzie polegać na animowaniu lokalnych instytucji, organizacji czy przedsiębiorstw do budowania oferty usług na miarę potrzeb

mieszkańców oraz troskę o zapewnienie wysokiej jakości i profesjonalizację sposobu świadczenia tych usług.

Procedura tworzenia Indywidualnych Planów Usług Społecznych:

1. Podstawą opracowania IPUS przez Koordynatorów Indywidualnych Planów Usług Społecznych będzie Katalog Usług Społecznych. Na wniosek mieszkańca, w trakcie przeprowadzania rozmowy mającej na celu rozpoznanie sytuacji życiowej oraz indywidualnych potrzeb klienta, KIPUS będzie przedstawiał wachlarz dostępnych usług, a także wskazywać będzie możliwości i ścieżki poprawy sytuacji życiowej.
2. Praca KIPUS będzie polegać również na budowaniu relacji poprzez: zadawanie pytań coachingowych, prowadzenie kontaktu, dialog motywujący, stosowanie zasad zawartych w postępowaniu skoncentrowanym na rozwiązaniu. Rozmowa, umiejętność słuchania, budowanie atmosfery zaufania i szacunku będą podstawą kontaktów z mieszkańcami. Po nawiązaniu relacji, koordynator wspólnie z mieszkańcem przeprowadzi ocenę sytuacji (diagnozę potrzeb). Koordynator będzie również oceniał gotowość mieszkańca do zmiany.
3. KIPUS będzie sprawdzał dostępność usług w specjalnie utworzonej bazie, która będzie na bieżąco aktualizowana. Baza usług będzie zawierać następujące informacje: nazwę usługi, jednostkę miary, realizatora usługi, dostępność usługi (dni, godziny), ile osób korzysta, ile usług zostało przyznanych, ile usług zostało wykorzystanych, ile usług zostało do wykorzystania.
4. W trakcie przeprowadzania rozmowy mającej na celu rozpoznanie sytuacji życiowej oraz indywidualnych potrzeb mieszkańca, KIPUS może sporządzić Indywidualną Diagnozę Potrzeb w specjalnym arkuszu programu komputerowego:
 - dla mieszkańców, którzy korzystają z usług CUS i ich dane są wprowadzone do systemu Pomost – KIPUS potwierdza dane z wywiadu środowiskowego i wprowadza do Indywidualnej Diagnozy Potrzeb – lub pobiera dane z Pomostu,

- dla mieszkańców, którzy nie korzystają z usług i ich dane nie są wprowadzone do Pomostu – KIPUS wprowadza wszystkie dane, na podstawie rozmowy oraz okazanego dokumentu tożsamości.

Dane do Indywidualnej Diagnozy Potrzeb: imię i nazwisko, PESEL, datę urodzenia, adres, nr telefonu, zawód, sytuację zawodową, stan cywilny, ilość osób w rodzinie, niepełnosprawność, stan zdrowia, problemy, potrzeby, rodzaj usług, z których korzysta (jednostka miary), ilość, częstotliwość, rodzaj usług, z których chciałby skorzystać (jednostka miary), ilość, częstotliwość. Indywidualna Diagnoza Potrzeb sporządzona z przeprowadzonej rozmowy będzie drukowana i podpisywana przez klienta oraz koordynatora i będzie jednocześnie stanowiła wniosek klienta.

5. Na podstawie zebranych danych KIPUS dokonuje analizy stanu i potrzeb, a także możliwości przyznania usług i tworzy IPUS, zawierający dane mieszkańca, potrzeby oraz wykaz przyznanych usług, ilość, terminy realizacji, okres na jaki zostały przyznane, a także wskazuje oczekiwane efekty poprawy sytuacji życiowej klienta i ustala częstość kontroli jakości wykonywanych usług oraz pomiaru satysfakcji mieszkańca.
6. IPUS należy stworzyć w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia wystąpienia z wnioskiem osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego, na okres niezbędny do realizacji usług społecznych wynikających z rozpoznania indywidualnych potrzeb, nie dłużej jednak niż na rok (art. 40 i art. 35 ustawy).
7. IPUS jest równocześnie umową między stronami tj. mieszkańcem i Dyrektorem CUS.
8. IPUS jest podpisywany przez strony lub osoby upoważnione.
9. Jeżeli zgłaszający się mieszkaniec nie jest zainteresowany dostępnymi aktualnie realizowanymi i koordynowanymi usługami, a prosi o udzielenie informacji – KIPUS informuje na temat ścieżki i procedury załatwienia konkretnej sprawy i przekazuje sprawę do konkretnej komórki CUS lub innego podmiotu.

6.2. Pozyskiwanie i zarządzanie informacjami

Sposób pozyskiwania informacji przydatnych dla potencjalnych klientów:

- spotkania z usługodawcami, co pozwoli na stałą i systematyczną wymianę informacji przydatnych dla mieszkańców,
- zarządzanie wiedzą mieszkańca, proces oparty na relacjach, pozwalający lepiej poznać i zrozumieć potrzeby mieszkańca, czasami jeszcze nieuświadomione,
- spotkania zespołu CUS, w szczególności z osobami pracującymi bezpośrednio z mieszkańcami.

Sposób przekazywania informacji przydatnych dla klientów:

- przygotowanie kompleksowej informacji dla potencjalnych odbiorców – pakiet materiałów, informacje medialne, ulotki, poczta pantoflowa, itp.,
- przekazywanie informacji przez pracowników CUS i pracowników innych instytucji lub organizacji, działających w Gminie Radwanice.

Zarządzanie informacją (odbiór, przetwarzanie i upowszechnianie informacji):

Niezwykle istotnym elementem zarządzania informacją jest współpraca i wymiana informacji pomiędzy Organizatorem Usług Społecznych, który dba o zapewnienie podaży usług społecznych a Koordynatorami Indywidualnych Planów Usług Społecznych, którzy analizują proces od strony popytu (potrzeb mieszkańców).

6.3. Monitorowanie usług świadczonych w ramach CUS

Plan i sposób monitorowania usług świadczonych w ramach CUS będzie realizowany z uwzględnieniem opinii mieszkańców – członków społeczności lokalnych (np. oceny jakości świadczonych usług), wraz zapewnieniem dostarczania danych na potrzeby ewaluacji. Plan i sposób monitorowania usług świadczonych w ramach CUS został szczegółowo omówiony w rozdziale 4.8 niniejszego opracowania. Przypomnijmy, że

zagadnienie to obejmuje dwa poziomy: monitorowanie Indywidualnych Planów Usług Społecznych (IPUS) oraz monitorowanie jako narzędzie zarządzania strategicznego.

Zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy o CUS, **realizacja Indywidualnego Planu Usług Społecznych jest na bieżąco monitorowana przez KIPUS**. Jak już wspomnieliśmy, monitorowanie odbywa się min. poprzez kontakt telefoniczny z mieszkańcem, rodziną mieszkańca, kontrolę jakości wykonywanych usług w czasie trwania usługi, kontakt z wykonawcą usługi. Ewentualna aktualizacja IPUS wymaga uzgodnienia z wnioskodawcą i jest sporządzana w formie pisemnej. Na zakończenie przeprowadzana jest rozmowa z osobą objętą IPUS rozmowy podsumowującej realizację Planu (opis przebiegu realizacji Planu jest opracowywany przez Koordynatora i dołączany do akt sprawy). Realizacja IPUS jest również omawiana na spotkaniach Organizatora Usług Społecznych z Koordynatorem Indywidualnych Planów Usług Społecznych (nie rzadziej niż raz na 3 miesiące), ponadto OUS dokonuje zbiorczego podsumowania realizacji IPUS (co najmniej raz na 6 miesięcy).

Monitorowanie jako element zarządzania strategicznego dotyczy efektywności społeczno-ekonomicznej realizowanych usług, organizacji usług społecznych, pracy zespołu i realizatorów usług społecznych oraz stopnia realizacji zaplanowanych wskaźników. Jak już wspomnieliśmy w jednym z poprzednich rozdziałów, cel ten będzie realizowany poprzez stworzenie systemu monitorowania usług społecznych, badającego wielowymiarowo efektywność ekonomiczno-społeczną i jakość tych usług za pomocą metod jakościowych i ilościowych, bazujących na miernikach. Monitoring realizowany poprzez badania ilościowe i jakościowe, obejmie m.in. zagadnienia: jakości realizowanych usług, komunikacji pomiędzy stronami, koniecznych zmian, zapotrzebowania na świadczone usługi, zapotrzebowania na inne, dotychczas nierealizowane usługi.

6.4. Podział zadań między CUS a partnerami

Centrum Usług Społecznych Roszarnia w Radwanicach będzie działać na rzecz rozwoju lokalnej infrastruktury usługowej. Współpraca z CUS oznacza, że uzgodniona część potencjału usługowego partnerów znajdzie się w bazie usług CUS, którą zarządza Organizator Usług Społecznych, a którą wykorzystuje w swojej pracy KIPUS. Jednocześnie mieszkańcy zachowują możliwość korzystania z usług podmiotów lokalnych również poza

systemem CUS. Powstanie zintegrowanych lokalnych systemów usługowych może być impulsem do rozwoju sektora ekonomii społecznej i solidarnej, ponieważ dzięki CUS pojawi się dodatkowy popyt na usługi społeczne, które te podmioty będą mogły wykonywać.

W ramach CUS zostaną zapewnione usługi społeczne, odpowiadające na potrzeby wspólnoty samorządowej. Stała współpraca z organami administracji publicznej, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami zmierzać będzie do rozszerzenia oferty usług społecznych, przy wykorzystaniu potencjału ww. podmiotów. Wszystkie te działania będą wzmacniały więzi społeczne oraz integrację i rozwój wspólnoty samorządowej. W powyższym kontekście można wymienić następujące zadania CUS:

- rozpoznanie potrzeb mieszkańców,
- rozpoznanie dostępnej oferty usług społecznych,
- pełnienie funkcji lokalnego banku usług społecznych,
- odgrywanie roli centrum informacji o dostępnej lokalnie ofercie usług,
- animacja procesu współpracy z potencjalnymi partnerami i dostępności usług społecznych,
- koordynacja realizacji usług społecznych – zaangażowanie różnych podmiotów do realizacji usług społecznych i zarządzanie strumieniem usług społecznych.

Odpowiadając na potrzeby mieszkańców CUS będzie zapraszać do współpracy lokalne instytucje. W sieci partnerów realizujących usługi dla mieszkańców mogą znaleźć się m.in.:

- organizacje pozarządowe,
- podmioty ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstwa społeczne,
- instytucje kultury (w tym ośrodki kultury i biblioteki),
- instytucje szkoleniowe,
- placówki opieki zdrowotnej i promocji zdrowia,
- instytucje pomocy i integracji społecznej,
- ośrodki sportu i rekreacji,

- inni lokalni pracodawcy.

Zasady współpracy między podmiotami zajmującymi się realizowaniem usług społecznych:

- suwerenność stron – dobrowolny udział i autonomiczność,
- partnerstwo - dysponowanie prawem do zabierania głosu, wyrażania opinii, podejmowania decyzji,
- efektywność - zapewnienie odpowiedniej jakości usług za odpowiednią cenę,
- uczciwa konkurencja oraz jawność - wybór realizatorów usług w oparciu o jasne i powszechnie znane kryteria,
- pomocniczość - jej istotą jest wykorzystanie potencjału podmiotów już działających i realizujących usługi społeczne na terenie danej społeczności, a nie dublowanie ich usług.

Współpraca międzysektorowa CUS z lokalnymi usługodawcami będzie odbywać się zarówno przez organizowanie otwartych konkursów ofert dla podmiotów sektora pozarządowego, jak i zlecanie usług społecznych w trybach określonych w Prawie zamówień publicznych, z uwzględnieniem możliwości kontraktacji usług z podmiotami komercyjnymi.

Formy współpracy z realizatorami usług:

- kontraktowanie usług – zlecenie realizacji określonych usług partnerom działającym na obszarze CUS,
- współpraca nieformalna, tj. wspólne akcje promocyjne, festyny.

Pożądanym partnerem CUS są podmioty ekonomii społecznej, a przede wszystkim przedsiębiorstwa społeczne, które nie działają dla zysku, a w swoich celach statutowych mają realizację zadań publicznych użyteczności publicznej. Przedsiębiorstwa społeczne są również katalizatorami innowacji społecznych, ponieważ skupiają się na konkretnej, zazwyczaj wąskiej grupie odbiorców lub niezaspokojonej potrzebie społecznej. Wypełniają też luki w podaży na lokalnym rynku, realizując usługi nieopłacalne dla firm komercyjnych.

Potencjałem, który można zagospodarować są również społecznie odpowiedzialni przedsiębiorcy lokalni (CSR).

7. Organizacja CUS

7.1. Sposób zarządzania CUS

Sposób zarządzania CUS jest oparty na następujących elementach:

- zgodność z ustawą o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- zapewnienie struktury organizacyjnej dostosowanej do nowych zadań związanych z utworzeniem CUS (schemat organizacyjny zawiera załącznik nr 1),
- stworzenie procedur i nici komunikacji wewnętrznej w procesie zarządzania.

Zarządzanie CUS obejmuje:

- zarządzanie procesem zmiany społecznej,
- zarządzanie usługami społecznymi (realizowanymi przez CUS oraz partnerów oraz kooperantów)

Centrum zarządza Dyrektor, który kieruje jego działalnością, reprezentuje go na zewnątrz i jest za niego odpowiedzialny. Dyrektor kieruje pracą Centrum przy współudziale Zastępcy. Dyrektora Centrum zatrudnia Wójt Gminy Radwanice. W ramach struktury organizacyjnej Centrum wyodrębnione zostały następujące stanowiska oraz komórki organizacyjne:

I Dyrektor Centrum

II Dział Finansowo – Administracyjny:

- a) Główny Księgowy
- Księgowy
- b) Referent ds. administracyjno-kadrowych

c) Sekretarka

III Dział Pracy Środowiskowej:

a) Sekcja Pomocy Społecznej

- Specjalista pracy socjalnej
- Pracownik socjalny

b) Sekcja Opiekuńcza

- Opiekun w Centrum Usług Społecznych Roszarnia

c) Sekcja Wsparcia Rodziny

- Asystent rodziny
- Wychowawca świetlicy środowiskowej

IV Dział Świadczeń Rodzinnych:

a) Inspektor ds. świadczeń

b) Inspektor

V Zespół ds. Organizowania Usług Społecznych

a) Koordynator indywidualnych planów usług społecznych

b) Organizator usług społecznych

c) Organizator społeczności lokalnej

d) Specjalista ds. monitoringu procesu testowania CUS

e) Specjalista ds. procesu testowania CUS – osoba z niepełnosprawnością

Właściwą merytorycznie komórką organizacyjną w obszarze usług jest Zespół ds. Organizowania Usług Społecznych, do którego zadań należy: organizacja usług społecznych realizowanych przez CUS, prowadzenie rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych, działania na rzecz rozwijania i koordynacji lokalnego systemu usług społecznych, opracowywanie standardów jakości usług społecznych, pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na realizację projektów z obszaru

polityki społecznej, a także rozwijanie nowych form pomocy społecznej, samopomocy i szeroko rozumianego zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej.

Ważnym zadaniem CUS w Gminie Radwanice jest zbudowanie sieci partnerów, którzy będą realizowali usługi społeczne. Zewnętrzne zarządzanie systemem współpracy CUS z partnerami jest rodzajem sieciowego współzrządzenia (*governance network*), jakim jest kooperacja z lokalnymi podmiotami usługowymi z różnych sektorów: publicznymi placówkami wsparcia, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorstwami społecznymi czy prywatnymi firmami świadczącymi usługi społeczne. Aktywnymi uczestnikami tej współpracy są zarówno OUS, jak i KIPUS. Organizator Usług Społecznych inicjuje i animuje tę współpracę w wymiarze instytucjonalnym, dążąc do tego, aby oferta usług realizowanych przez CUS we współpracy z partnerami była jak najszersza. Im bowiem szersza paleta oferowanych usług, tym bardziej realne staje się ich „szycie na miarę” (personalizacja wsparcia), stosownie do potrzeb konkretnych mieszkańców, przy wykorzystaniu indywidualnych planów usług społecznych IPUS.

7.2. Plan podnoszenia kwalifikacji przez zespół CUS

Każda zmiana w instytucji może wywołać opór czy niechęć osób, których ta nowa sytuacja dotyczy. Jest to związane z poczuciem braku wpływu na daną sytuację, a przede wszystkim z brakiem wiedzy i odpowiednich kompetencji. W modelu funkcjonowania CUS jedną z najważniejszych grup, których ta nowa sytuacja dotyczy są pracownicy tej instytucji oraz podmiotów współpracujących. Jednym z ważnych narzędzi zmiany jest edukacja. Inwestycja w szkolenia i rozwój kadry CUS jest inwestycją w kapitał ludzki i społeczny oraz niezbędnym elementem skutecznego działania Centrum.

Etapy podnoszenia kwalifikacji i nabywania umiejętności przez zespół wdrażający CUS:

- planowanie potrzeb szkoleniowych, ustalanie planu szkoleń,
- ustalenie możliwych źródeł finansowania szkoleń,
- realizacja superwizji dla kadry zarządzającej,
- realizacja szkoleń dla pracowników,

- uczestnictwo we wspólnych spotkaniach sieciowych/forum wymiany doświadczeń z pracownikami innych CUS.

Superwizja dla kadry zarządzającej daje możliwość poszerzenia wiedzy, rozwoju osobistego i zawodowego, w szczególności w zakresie zarządzania zespołem i koordynacji usług społecznych. Szkolenia i kursy stanowią niezbędny element rozwoju zawodowego pracowników w każdej organizacji. Centrum Usług Społecznych Roszarnia w Radwanicach stawia na rozwój osobisty i zespołowy swoich pracowników.

Doskonalenie pracowników obejmuje:

- podnoszenie kompetencji miękkich i nabywanie nowych umiejętności,
- podnoszenie kwalifikacji,
- rozwój warsztatu pracy zespołów pracowniczych,
- rozwój w zakresie współdziałania pracowników CUS z zewnętrznymi kooperantami, realizującymi usługi społeczne.

Szkolenia pracowników Centrum Usług Społecznych Roszarnia w Radwanicach realizowane będą z trzech źródeł finansowania:

- szkolenia i kursy realizowane przez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej. Zgodnie z art. 34 pkt 1 i 2 ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U.2019, poz. 1818) DOPS przeprowadzi szkolenia, o których mowa w art. 25 ust. 2 pkt 4, art. 30 pkt 3 i art. 33 pkt 3 ustawy. Szkoleniami objęte są następujące stanowiska pracy: Dyrektor CUS, Organizator Usług Społecznych, Organizator Społeczności Lokalnej, Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych,
- szkolenia podnoszące kompetencje realizowane w ramach środków własnych CUS, np. komunikacja społeczna, prawo zamówień publicznych, praca socjalna, w tym współpraca z Organizatorem Społeczności Lokalnej, praca z trudnym klientem,

pierwsza pomoc, przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu, tworzenie decyzji administracyjnych, rozpatrywanie skarg i wniosków, itp.,

- szkolenia i kursy realizowane ze środków zewnętrznych (np. z PUP lub OWES) dotyczące głównie realizacji usług społecznych, ich standaryzacji, współpracy z podmiotami kooperującymi (w tym PES), animowania społeczności lokalnych w ramach OSL, budowania sieci współpracy CUS z organizacjami i instytucjami, partycypacji publicznej.

Realizacja planu szkoleń zapewni rozwój zawodowy kadry CUS w sposób komplementarny. Rozwój ten nastąpi zarówno w sferze osobistej, jak też zespołowej. Zakłada się, że każdy pracownik Centrum uzyska co najmniej 1 szkolenie, natomiast biurowi pracownicy merytoryczni 2-3 szkolenia rocznie.

7.3. Informacja i promocja CUS

W ramach promocji CUS zaplanowano następujące działania:

- kampania społeczna: lokalne media (radio, telewizja, media społecznościowe, strony internetowe JST i jednostek organizacyjnych),
- zaangażowanie lokalnych autorytetów (np. władze Gminy, proboszczowie poszczególnych parafii, politycy, liderzy społeczni),
- rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej, promowanie partnerskiej współpracy CUS z podmiotami zewnętrznymi,
- „marketing szeptany” - informowanie znajomych, współpracowników o działaniach CUS.

Metody docierania do potencjalnych odbiorców:

- pracownicy socjalni - informowanie swoich podopiecznych o działaniach CUS,
- kierowanie informacji do podmiotów (w tym PES), wspierających konkretne grupy odbiorców,
- informowanie ośrodków wsparcia dziennego o działaniach CUS,

- informowanie placówek całodobowych o działaniach CUS,
- spotkania w społeczności lokalnej, skierowane do konkretnych grup odbiorców.

7.4. Plan finansowy

Jak już wspomnieliśmy, w latach 2025-2027 znaczna część usług społecznych zostanie sfinansowana w projekcie pn. „Tworzenie i rozwój CUS w Radwanicach” o numerze FEWP.07-07-IP.02-008/24-00, współfinansowanego w ramach Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 Priorytet 7 Działanie 7.7 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych. Całkowita wartość projektu wynosi ponad 5 mln zł.

Usługi społeczne sfinansowane zostaną również ze środków własnych Gminy Radwanice. Działania na rzecz rozwoju usług społecznych mogą być realizowane w oparciu o następujące źródła finansowania:

- budżet państwa i budżet Gminy: fundusze publiczne z budżetu państwa i Gminy przeznaczone na wsparcie działań związanych z deinstytucjonalizacją i rozwojem usług społecznych, np. poprzez przyznawanie dotacji, grantów czy środków na projekty innowacyjne,
- fundusze europejskie: Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 – środki finansowe z tego programu będą wykorzystane do finansowania projektów związanych z realizacją usług społecznych i wsparciem społecznym oraz wdrażaniem procesu deinstytucjonalizacji,
- dotacje i fundusze rządowe: ogólnopolskie programy dotacyjne i specjalne fundusze przeznaczone na rozwój usług społecznych, integrację społeczną oraz wsparcie dla osób potrzebujących,
- dotacje i wsparcie ze środków pozarządowych: środki finansowe pozyskane od organizacji pozarządowych, fundacji, udzielających wsparcia finansowego dla projektów związanych z usługami społecznymi,
- partnerstwa publiczno-prywatne: współpraca między sektorem publicznym a prywatnym w ramach partnerstw może prowadzić do wspólnego finansowania i realizacji projektów na rzecz rozwoju usług społecznych.

W kolejnych latach podejmowane będą działania w celu zabezpieczenia środków w budżecie Gminy Radwanice oraz pozyskania środków zewnętrznych krajowych i z EFS Plus z przeznaczeniem na realizację usług społecznych. Jednak głównym czynnikiem determinującym poziom finansowania „Programu Usług Społecznych w Gminie Radwanice na lata 2025-2027” będzie bieżąca analiza potrzeb mieszkańców.

Załącznik nr 1 – Schemat organizacyjny CUS Roszarnia w Radwanicach

- I. Dyrektor Centrum
- II. Dział Finansowo – Administracyjny:
 - a) Główny Księgowy- Księgowy
 - b) Referent ds. administracyjno-kadrowych
 - c) Sekretarka
- III. Dział Pracy Środowiskowej:
 - a) Sekcja Pomocy Społecznej
 - Specjalista pracy socjalnej
 - Pracownik socjalny
 - b) Sekcja Opiekuńcza
 - Opiekun w Centrum Usług Społecznych Roszarnia
 - c) Sekcja Wsparcia Rodziny
 - Asystent rodziny
 - Wychowawca świetlicy środowiskowej
- IV. Dział Świadczeń Rodzinnych:
 - a) Inspektor ds. świadczeń
 - b) Inspektor
- V. Zespół ds. Organizowania Usług Społecznych
 - a) Koordynator indywidualnych planów usług społecznych

- b) Organizator usług społecznych
- c) Organizator społeczności lokalnej
- d) Specjalista ds. monitoringu procesu testowania CUS
- e) Specjalista ds. procesu testowania CUS – osoba z niepełnosprawnością